

Luonnos 16.3.2016

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, maksulaitoslakia ja maksupalvelulakia. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutiliä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

Esityksessä ehdotetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamista peruspankkipalvelua koskevan sääntelyn edistämiseksi. Laissa säädettäisiin nykyistä kattavammin asiakkaan oikeudesta peruspankkipalveluihin, perusmaksutilin ominaisuuksista ja siitä perittävistä maksuista sekä perusmaksutiliä koskevasta sopimuksesta ja sen irtisanomisesta. Luottolaitosten olisi raportoitava Finanssivalvonnalle tietoja perusmaksutileistä.

Finanssivalvonta toimisi direktiivin mukaisena toimivaltaisena viranomaisena ja yhteysviranomaisena. Finanssivalvonnasta annetun lain säännöstä rikemaksusta muutettaisiin vastaamaan direktiiviä.

Maksulaitoslain ja maksupalvelulain soveltamisalan piiriin kuuluvia maksupalveluita täsmennettäisiin direktiivin edellyttämällä tavalla. Lisäksi maksupalvelulain säännöksiä palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudesta laajennettaisiin koskemaan vertailusivustoa, maksuja koskevaa tietoa asiakirjaa, maksutiliä ja maksuerittelyä. Maksupalvelulakiin lisättäisiin uusi luku tilinsiirtopalvelusta. Valvontaviranomaiset voisivat kieltäytyä valvontayhteistyöstä toisen Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion valvontaviranomaisen kanssa vain laissa säädetyllä perusteella. Eräissä tapauksissa valvontaviranomaisten erimielisyys voitaisiin saattaa Euroopan pankkiviranomaisen ratkaistavaksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2016.

YLEISPERUSTELUT

1 JOHDANTO

Euroopan kasvua ja kilpailukykyä edistää, jos rahoituspalveluiden sisämarkkinat kehittyvät jatkuvasti. Sisämarkkinoiden pirstoutuminen vaikuttaa haitallisesti kilpailukykyyn, kasvuun ja työpaikkojen luomiseen unionissa. Euroopan komissio, jäljempänä *komissio*, on yksilöinyt kehityksen esteitä. Yksi näistä esteistä on maksutilien saatavuus. Maailmanpankki on arvioinut, että Euroopan unionissa, jäljempänä *EU*, on noin 58 miljoonaa kuluttajaa, joilla ei ole maksutiliä, ja noin 25 miljoonaa heistä haluaisi avata sellaisen. Pankkipalveluiden ulkopuolelle jäävät kuluttajat heikentävät rahoitusmarkkinoiden vakaata kehystä. Komission arvion mukaan tällä on negatiivisia vaikutuksia sekä maksupalvelutarjoajiin että kuluttajiin.

Komissio antoi 18 päivänä heinäkuuta 2011 suosituksen mahdollisuudesta käyttää tavanomaista maksutiliä. Suosituksessa jäsenvaltioita kehoitettiin ottamaan käyttöön tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kuluttajille tarjotaan tavanomaisia maksutilejä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua suosituksen julkaisemisesta. Kuitenkin vain osa jäsenvaltioista otti suosituksen käyttöön.

Niin sanottu toinen sisämarkkinapaketti hyväksyttiin 3 päivänä lokakuuta 2012. Siinä pankkitilejä koskeva EU:n lainsäädäntöaloite yksilöitiin yhdeksi 12 avaintoimesta, joilla pyritään saamaan aikaan todellisia käytännön vaikutuksia sekä vaikuttamaan kansalaisten ja yritysten suhtautumiseen sisämarkkinoiden hyödyntämiseen.

EU:ssa on annettu viime vuosina monia ehdotuksia vähittäispankkitoiminnan kehittämiseksi. Euroopan neuvoston ja parlamentin direktiivissä (2007/64/EY) maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta, jäljempänä *ensimmäinen maksupalveludirektiivi*, säädetään tietyistä avoimuusvelvoitteista, jotka koskevat maksupalvelutarjoajien veloittamia maksuja. Maksutapahtumien toteuttamiseen kuluva aika on direktiivin seurauksena lyhentynyt ja kuluttajille maksupalveluista annettavat tiedot ovat yhdenmukaistuneet.

Euroopan neuvoston ja parlamentin asetuksella 260/2012 euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista sekä asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta, jäljempänä *SEPA-asetus*, luotiin kehys turvallisille ja nopeille maksutapahtumille euroalueella sekä yksinkertaistettiin maksupalveluiden tarjoamista EU:ssa ja helpotettiin kuluttajien liikkuvuutta.

Maksujen avoimuuden ja vertailukelpoisuuden puute sekä vaikeudet maksutilien siirtämisessä luovat esteitä, jotka haittaavat täysin yhdentyneiden markkinoiden toteuttamista ja ovat osasyynä vähittäispankkisektorin vähäiseen kilpailuun. Syynä kuluttajien vähäiseen liikkuvuuteen vähittäisrahoituspalveluiden välillä voidaan pitää tarjottavien maksujen ja palvelujen avoimuuden ja vertailukelpoisuuden puutetta sekä myös maksutilien siirtämiseen liittyviä vaikeuksia. Osana sisämarkkinapakettin loppuun saattamista Euroopan komissio antoi 8 päivänä toukokuuta 2013 direktiiviehdotuksen maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä. Euroopan neuvosto ja parlamentti hyväksyivät direktiivin maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä (2014/92/EU), jäljempänä *perusmaksutilidirektiivi*, 23 päivänä heinäkuuta

2014. Direktiivissä vahvistetaan muun muassa yhdenmukaiset säännöt, joilla voidaan ratkaista asiakkaiden vähäistä liikkuvuutta koskeva ongelma sekä parantaa erityisesti maksutilipalvelujen ja maksujen vertailukelpoisuutta sekä tarjota kannustimia maksutilien siirtämiseen. Lisäksi yhdenmukaisilla säännöillä voidaan välttää se, että kuluttajia, jotka aikovat avata maksutilin toisessa valtiossa ja käyttää tällaista tiliä, syrjitään heidän asuinpaikkansa perusteella.

2 NYKYTILA

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Kansallinen lainsäädäntö

Laki luottolaitostoiminnasta

Luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014), jäljempänä *luottolaitoslaki*, 15 luvun 6 §:ssä säädetään, että talletuspankki saa kieltäytyä tavanomaisen talletustilin avaamisesta ja tilin käyttöön tarkoitetun välineen myöntämisestä taikka maksupalvelua koskevan toimeksiannon hoitamisesta Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jäljempänä *ETA-valtio*, laillisesti oleskelevalle luonnolliselle henkilölle vain, jos kieltäytymiselle on painava peruste. Mainitussa pykälässä säädettyillä niin sanotuilla peruspankkipalveluilla tarkoitetaan tavanomaista talletustiliä, tilinkäyttövälinettä (pankkikortti ja verkkopankkitunnisteet) ja maksupalvelua koskevan toimeksiannon hoitamista. Peruspankkipalveluina ei pidetä esimerkiksi luottokortteja.

Talletuspankilla on painava peruste kieltäytyä peruspankkipalvelujen tarjoamisesta esimerkiksi silloin, kun asiakasta ei ole voitu luotettavasti tunnistaa. Kieltäytyminen voi perustua myös asiakkaan aikaisempaan tiliä tai tilinkäyttövälinettä koskevaan olennaiseen sopimusrikkomukseen tai kun talletuspankilla on syyt epäillä väärinkäytöksiä. Painavaa perustetta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon myös asiakassuhteen kesto ja tilinkäyttövälineen ominaisuudet. Kieltäytymisen peruste on ilmoitettava asiakkaalle.

Sääntelyä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 33/2002 vp) todettiin muun muassa, että mahdollisuudet käteismaksujen suorittamiseen suoraan maksunsaajalle olivat vähentyneet ja asiakkaat olivat tulleet yhä enemmän riippuvaisiksi luottolaitosten ja maksuja vastaanottavien yritysten välisistä sopimuksista maksuliikenteen hoidossa. Osana peruspankkipalveluiden saatavuutta arvioitiin palveluista perittäviä hintoja, konttorien määrää, palvelujen laatu ja tiettyjen asiakasryhmien, kuten toimintarajoitteisten henkilöiden asema.

Mainitussa hallituksen esityksessä peruspankkipalveluja on tarkasteltu yleishyödyllisenä palveluna ja osana sitä julkisena palveluvelvoitteena. Tällä tarkoitetaan elinkeinonharjoittajalle laissa säädettyä velvollisuutta tarjota palveluja kaikille tarjoajan toimialueella sekä velvollisuutta noudattaa palvelun tarjonnassa viranomaisen palvelujen turvallisuudelle, toimitusvarmuudelle, hinnalle ja laadulle asettamia vaatimuksia. Lisäksi esityksessä todetaan, että palvelun yleishyödyllisestä asemasta seuraa, että julkisen vallan tulee tavalla tai toisella varmistua ainakin seuraavien vaatimusten täyttymisestä (myös heikoimmassa asemassa olevat kuluttajat huomioon ottaen):

- palvelu on kaikkien kansalaisryhmien saatavissa;
- palvelun hinta on kohtuullinen;
- palvelun laatu on kohtuullinen.

Maksulaitoslaki

Maksulaitoslalla (297/2010) ja maksupalvelulalla (290/2010) on saatettu kansallisesti voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta. Lakia sovelletaan liiketoimintaan, jossa tarjotaan maksupalvelua. Lakia ei sovelleta palveluihin, joita tarjoaa:

- 1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu luottolaitos;
- 2) Valtiokonttori tai muu valtion viranomainen, Ahvenanmaan maakunta, kunta, kuntayhtymä, muu alueellinen tai paikallisviranomainen;
- 3) Kansaneläkelaitos tai muu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos;
- 4) Euroopan keskuspankki, Suomen Pankki tai muu kansallinen keskuspankki;
- 5) yhteisö, jolle on myönnetty postipalvelulaissa (313/2001) tarkoitettu toimilupa;
- 6) valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetussa laissa (443/1998) tarkoitettu yhtiö tai Teollisen yhteistyön rahasto Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (291/1979) tarkoitettu yhtiö.

Maksupalvelun tarjoaminen edellyttää Finanssivalvonnan myöntämää maksulaitoksen toimilupaa ja laissa säädetään muun muassa toimiluvan myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä, maksulaitokselle asetettavista taloudellisista vaatimuksista, maksulaitoksen toiminnasta ja menettelytavoista. Maksulaitoksella tarkoitetaan osakeyhtiötä, osuuskuntaa, kommandiittiyhtiötä, avointa yhtiötä, eurooppayhtiölaissa (742/2004) tarkoitettua eurooppayhtiötä tai eurooppaosuuskuntalaissa (906/2006) tarkoitettua eurooppaosuuskuntaa, jolla on maksulaitoslain mukainen lupa tarjota maksupalvelua. Finanssivalvonta pitää maksupalvelun tarjoamiseen oikeutettujen yksilöintiä varten maksulaitoksista, niiden sivukonttoreista ja asiamiehistä sekä lain 7 §:ssä tarkoitetuista henkilöistä julkista rekisteriä.

Maksupalvelulaki

Maksupalvelulaissa säädetään maksupalveluja koskevasta tiedonantovelvollisuudesta ja sopimusehdoista sekä maksupalvelujen toteuttamisesta. Lakia sovelletaan seuraaviin maksupalveluihin:

- 1) palvelu käteispanon tekemiseksi maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä sekä maksutilin hoitoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet;
- 2) maksutapahtuman toteuttaminen tilisiirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan maksutilille, suoraveloituksena taikka maksukortilla tai muulla maksuvälineellä;
- 3) maksuvälineen liikkeeseenlasku;
- 4) maksuvälineellä toteutettavaa maksutapahtumaa koskeva tapahtumahyvitys;
- 5) rahanvälitys;

6) maksutapahtuman toteuttaminen siten, että maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen annetaan matkapuhelimella tai tietokoneella taikka muulla telepäätelaitteella tai tietoteknisellä laitteella ja maksu suoritetaan sellaiselle televiestintä- tai tietotekniikkajärjestelmää tai -verkkoa hoitavalle yritykselle, joka toimii ainoastaan maksutapahtuman välittäjänä maksupalvelun käyttäjän ja tavaran, palvelun tai muun hyödykkeen toimittajan välillä.

Lain soveltamisalan ulkopuolella ovat seuraavat palvelut:

- 1) rahankuljetuspalvelu;
- 2) palvelu, jossa tavaraa, palvelua tai muuta hyödykettä hankittaessa maksunsaaja antaa maksajalle käteistä osana maksamista koskevaa maksutapahtumaa;
- 3) sellaisiin välineisiin perustuva palvelu, joita voidaan käyttää tavaran, palvelun tai muun hyödykkeen hankkimiseksi ainoastaan välineen liikkeeseenlaskijan käyttämissä tiloissa taikka liikkeeseenlaskijan kanssa solmitun sopimuksen nojalla joko hyödykkeen tarjoajien rajatussa verkossa tai määrättyjen hyödykkeiden hankkimiseksi.

Maksupalvelun käyttäjällä tarkoitetaan sitä, joka palveluntarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella voi käyttää maksupalvelua maksajana tai maksunsaajana. Palveluntarjoajalla tarkoitetaan puolestaan luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti tarjoaa maksupalveluja. Maksutapahtuma on laissa määritelty toimenpiteeksi, jolla varoja siirretään, nostetaan tai asetetaan käytettäväksi.

Lain 2 luvussa säädetään tiedonantovelvollisuudesta, joka koskee muun muassa palveluntarjoajan velvollisuutta antaa tietoja puitesopimuksesta, puitesopimuksen piiriin kuuluvasta maksutapahtumasta, erillistä maksutapahtumaa koskevasta sopimuksesta, erillisestä maksutapahtumasta, valuutanmuunnosta ja maksuvälineen käyttämisestä.

Valvonnasta säädetään maksupalvelulain 9 luvussa. Finanssivalvonta valvoo lain noudattamista valvottaviensa osalta. Myös kuluttaja-asiamies valvoo lain noudattamista silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja.

Vahingon rajoittamisesta ja vahingonkorvauksen sovittelusta säädetään lain 76 §:ssä. Korttimaksujen siirtohinnoista koskevan asetuksen soveltamista koskevat yksittäiset erimielisyydet voidaan saattaa ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi lain 86 a §:n nojalla.

Laki Finanssivalvonnasta

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:ssä säädetään Finanssivalvonnan tehtävistä. Pykälän 1 momentin mukaan Finanssivalvonnan tehtävänä on valvoa finanssimarkkinoilla toimivien toimintaa niin kuin tässä laissa ja muualla laissa säädetään. Finanssivalvonta edistää lisäksi hyvien menettelytapojen noudattamista finanssimarkkinoilla sekä yleisön tietämystä finanssimarkkinoista.

Mainitun säännöksen 2-4 momenteissa säädetään Finanssivalvonnan muista tehtävistä kuten toimilupien myöntämisestä ja valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niihin sovellettavia finanssimarkkinoita koskevia säännöksiä. Finanssivalvonnan tehtävänä on lisäksi seurata ja arvioida peruspankkipalvelujen saatavuutta ja niiden hinnoittelua.

Lain 4 luvussa säädetään hallinnollisista seuraamuksista, joita ovat rikemaksu, julkinen varoitus ja seuraamusmaksu. Lisäksi lain 6 luvussa säädetään ulkomaisten valvottavien ja niiden Suomessa olevien sivuliikkeiden valvonnasta ja yhteistyöstä ulkomaan valvontaviranomaisten kanssa sekä toimivaltaisesta viranomaisesta. Lain 50 a–50 g §:ssä säädetään Finanssivalvonnan tehtävistä eri EU-säädöksissä tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä

Suomessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä säädetään pääosin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (503/2008), jäljempänä *rahanpesulaki*, rikoslaisissa ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetussa laissa (325/2013) sekä rahanpesulain nojalla annetuissa säännöksissä. Lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä säädetään useissa rahanpesulaissa tarkoitettuja ilmoitusvelvollisia koskevissa erityislaeissa sekä toimivaltaisia viranomaisia koskevissa laeissa.

Rahanpesulain tavoitteena on estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, edistää tällaisen toiminnan paljastamista ja tutkintaa sekä tehostaa rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämistä ja takaisinsaantia. Lakia sovelletaan erilaisiin yhteisöihin ja elinkeinoharjoittajiin (ilmoitusvelvollisiin) kuten luotolaitoksiin ja maksulaitoksiin.

Ilmoitusvelvollisen velvollisuudesta tuntea ja tunnistaa asiakas säädetään lain 2 luvussa. Ilmoitusvelvollisen on tunnistettava myös asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja. Asiakirjat asiakkaan tuntemisesta on säilytettävä viisi vuotta vakituisen asiakassuhteen päättymisestä.

Ilmoitusvelvollisen on rahanpesulain 9 §:ssä säädetyn selonottovelvollisuuden nojalla hankittava tietoja asiakkaansa toiminnasta, tämän liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta sekä perusteet palvelun tai tuotteen käyttämiselle. Ilmoitusvelvollisen on järjestettävä asiakkaan toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä riskeihin nähden riittävä seuranta sen varmistamiseksi, että asiakkaan toiminta vastaa sitä kokemusta ja tietoa, joka ilmoitusvelvollisella on asiakkaasta ja tämän toiminnasta.

Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelevat rahanpesulainsäädännön muuttamista. Muutosesitys perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta, joka annettiin 20 päivänä toukokuuta 2015.

Henkilökorttilaki ja sen muutos

Henkilökorttilaissa (829/1999) säädetään henkilökortista, sen sisällöstä, myöntämisestä ja peruuttamisesta. Henkilökorttilain mukaan poliisi antaa hakemuksesta todistuksen henkilöllisyydestä (henkilökortti) Suomen kansalaiselle ja kotikuntalain (201/1994) mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, joka on merkitty väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta.

Kotikuntalain 4 §:n mukaan vakituisesti maassa asuvana eli kotikunnan saavana pidetään muun muassa ulkomaalaista, jolla on voimassa oleva jatkuvaan tai pysyvään oleskeluun oikeuttava lupa tai joka on Euroopan unionin kansalainen ja on rekisteröinyt oleskeluoikeutensa Suomessa. Myös sellainen ulkomaalainen, jolla on vähintään yhden vuoden tilapäiseen oleskeluun oikeuttava oleske-

lulupa ja jolla on lisäksi tarkoitus olosuhteet kokonaisuudessaan huomioon ottaen jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan, katsotaan vakituisesti maassa asuvaksi. Henkilökorttilaissa ei ole säännöksiä siitä, miten henkilöllisyys voidaan luotettavasti todeta.

Ulkomaalaisen henkilökortti voidaan myöntää EU-kansalaiselle ja kolmannen maan kansalaiselle. Henkilökorttia voidaan käyttää Suomen kansalaiselle myönnetyn henkilökortin tavoin osoituksena hakijan henkilöllisyydestä. Ulkomaalaisen henkilökorttiin ei tule merkintää kansalaisuudesta eikä sitä voida käyttää matkustusasiakirjana. Jos henkilölle myönnetään oleskelulupa, hänelle voidaan ulkomaalaislaissa (301/2004) säädettyjen edellytysten myöntää muukalaispassi tai pakolaisen matkustusasiakirja. Ulkomaalaislain mukaiset matkustusasiakirjat myönnetään ensisijaisesti matkustamista varten ja edellyttää lähtökohtaisesti, että hakijan henkilöllisyys on varmistettu.

Sisäministeriö valmistelee henkilökorttilain muutosta. Henkilökorttilaissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia tarkemmin hakijan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta henkilökorttia haettaessa. Jos ulkomaalaisella ei olisi esittää henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa ulkomaalaisen henkilökorttia haettaessa, hakemuksen vastaanottava viranomainen voisi todentaa hakijan henkilöllisyyden tekemällä sormenjälkivertailun hakijan esittämän oleskelulupakortin sormenjälkiin. Lisäksi väestötietojärjestelmän ja ulkomaalaisrekisterin henkilötietojen pitäisi vastata hakijan esittämiä henkilötietoja.

Jatkossa ulkomaalaisen henkilökortti voitaisiin myöntää kaikille jatkuvan oleskeluluvan saaneille ulkomaalaisille. Ulkomaalaisen henkilökorttia ei myönnettäisi niille ulkomaalaisille, joilla olisi ainoastaan tilapäinen oleskelulupa. Lähtökohtaisesti kyse olisi tällöin sellaisista ulkomaalaisista, joilla on ennestään matkustusasiakirja, jolla he voisivat asioida tarvittaessa. Ulkomaalaisen henkilökortin katsotaan täyttävän rahanpesulain asettamat vaatimukset henkilöllisyyden todentamiselle ja se kävisi myös asiakirjaksi, jolla oleskeluluvan saanut voidaan tunnistaa talletuspankissa. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle huhtikuussa 2016 ja säännökset tulisivat voimaan ulkomaisen henkilökorttia koskevilta osin syksyllä 2016.

Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista

Laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista sekä niihin liittyvien palveluiden tarjoamisesta niitä käyttäville palveluntarjoajille ja yleisölle. Lain 17 §:n mukaan ensitunnistaminen tulee tehdä henkilökohtaisesti, jos hakijalla ei ole aikaisempaa vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä. Jos hakijalla on jo käytössään vahva sähköinen tunnistusväline, tunnistusvälinettä voidaan hakea sähköisesti.

Lain 17 §:ssä säädetään, että henkilökohtaista ensitunnistusta tehtäessä tunnistuspalvelun tarjoajan on tunnistettava tunnistusvälineen hakija huolellisesti todentamalla hänen henkilöllisyytensä voimassa olevasta ETA:n jäsenvaltion, Sveitsin tai San Marinon viranomaisen myöntämästä passista tai henkilökortista. Halutessaan tunnistuspalvelun tarjoaja voi käyttää ensitunnistamisessa myös ETA-valtion viranomaisen 1 päivän lokakuuta 1990 jälkeen myöntämää voimassa olevaa ajokorttia tai muun valtion viranomaisen myöntämää voimassa olevaa passia. Jos tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyttä ei voida luotettavasti todentaa, hakemukseen liittyvän ensitunnistamisen tekee poliisi.

Vahvoja sähköisiä tunnistuspalveluita tuottavat erityisesti luottolaitokset, matkaviestinyritykset ja Väestörekisterikeskus. Luottolaitosten tunnistevälineillä on merkittävä markkinaosuus. Sähköisistä

allekirjoituksista yleisimpiä ovat tunnistusvälineiden avulla tehdyt sähköiset allekirjoitukset. Sähköinen allekirjoitus perustuu usein allekirjoittajan vahvaan sähköiseen tunnistamiseen.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteilla 1 päivänä heinäkuuta 2016 voimaan tulevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 910/2014 sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta, jäljempänä *eIDAS-asetus*, edellyttämien kansallisten lakien muutos. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan tarkoituksena on muuttaa vahvan sähköisen tunnistamisen varmuustasot Suomessa vastaamaan eIDAS-asetuksessa määritellyjä varmuustasoja (korotettu ja korkea varmuustaso). Tarkoituksena on lisäksi muun muassa määritellä laissa tunnistamisverkostossa toimivat tunnistamisvälineiden tarjoajat ja tunnistamisen välistyspalvelun tarjoajat ja tarkentaa lain velvollisuudet näiden kahden toimijatyyppin kannalta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että Suomessa tai muussa ETA:lla myönnetyn ajokortin perusteella ei enää voisi myöntää tunnistusvälinettä vuoden 2019 alusta lukien.

Perusmaksutilidirektiivin johdanto-osan 44 kohdan mukaan perusmaksutileihin liittyvien palveluiden olisi mahdollistettava tavaroiden ja palvelujen verkko-ostokset sekä annettava kuluttajille tilaisuus käynnistää maksutoimeksiantoja luottolaitoksen verkkopalveluiden välityksellä, jos sellainen on saatavilla. Direktiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat velvoittaa alueelleen sijoittautuneet luottolaitokset tarjoamaan sellaisia perusmaksutiliin liittyviä lisäpalveluja, joita pidetään kansallisella tasolla yleisen käytännön mukaisesti kuluttajan kannalta olennaisina.

Direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä on arvioitava, tulisiko Suomessa edellyttää luottolaitoksilta ainoastaan, että ne tarjoavat maksupalveluihin liittyviä ja niiden käyttöön rajoitettuja verkkopankkitunnuksia osana perusmaksutileihin liitettyjä palveluja. Vaihtoehtoisesti Suomessa voitaisiin edellyttää direktiivin 17 artiklan 2 kohdan nojalla peruspankkipalveluiden käsitteen laajentamista kansallisesti siten, että kaikille perusmaksutilin saaville henkilöille myönnetään laajemmat, laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista tarkoitetut tunnistamisvälineet, joita voi käyttää tunnistautumiseen esimerkiksi viranomaispalveluissa. Pankeilla ei ole tällä hetkellä velvoitetta myöntää kaikille asiakkailleen verkkopankkitunnuksia vaan luottolaitos voi kieltäytyä niiden myöntämisestä esimerkiksi laissa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä ja selvittämisestä säädettyillä edellytyksillä, kuten asiakkaaseen liittyviin riskien perusteella. Vahvana sähköisenä tunnistautumisvälineenä toimii myös sirullinen henkilökortti. Sen hankkiminen maksaa 55 euroa ja siihen tarvittavan lukulaitteen hinta on noin 30—60 euroa.

2.1.2 Turvapaikanhakijoiden pankkiasiointi

Suomessa on turvattu jokaiselle luonnolliselle henkilölle oikeus peruspankkipalveluihin. Talletuspankki saa kieltäytyä luottolaitoslain nojalla tavanomaisen talletustilin avaamisesta ja tilin käyttöön tarkoitetun välineen myöntämisestä taikka maksupalvelua koskevan toimeksiannon hoitamisesta ETA-valtiossa laillisesti oleskelevalle luonnolliselle henkilölle vain, jos kieltäytymiselle on painava peruste. Suomessa laillisen oleskelun kriteereistä säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004).

Talletuspankki ei kuitenkaan saa avata luonnolliselle henkilölle tiliä, jos se ei pysty tunnistamaan ja tuntemaan asiakasta rahanpesulaissa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Asiakkaan tunnistaminen tapahtuu muun muassa henkilöllisyyden todentamisella viranomaisen myöntämästä asiakirjasta kuten passista.

Vuonna 2015 Suomeen saapui noin 32 500 turvapaikanhakijaa, joista merkittävä osa saapui ilman henkilöasiakirjoja. Turvapaikanhakijoiden hakemusten keskimääräinen käsittelyaika on ollut 157

päivää. Oleskelulupa on joko määräaikainen tai pysyvä. Ensimmäinen oleskelulupa myönnetään määräaikaisena. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään tilapäisluonteista tai jatkuvaluonteista maassa oleskelua varten. Lupaviranomainen ratkaisee maassa oleskelun tarkoituksen ottaen huomioon ulkomaalaisen antamat tiedot maahantulonsa tarkoituksesta.

Maahanmuuttovirasto on toteuttamassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa turvapaikanhakijoiden maksukorttihankkeen, jonka on tarkoitus edetä tuotantoon vuonna 2016. Turvapaikanhakijoille myönnetään niin sanottu prepaid-kortti, jonka avulla hän voi nostaa varoja ja jota hän voi käyttää maksuvälineenä. Kortille ladataan turvapaikanhakijalle myönnettävät etuudet, mutta jatkossa siihen olisi mahdollista ladata myös palkkatuloja. Tämä on tärkeää, koska Suomessa työnantajat maksavat palkkatulot käteisen sijaan pankkitileille. Maahanmuuttovirasto vastaa turvapaikanhakijan tuntemisesta ja tunnistamisesta, ja kortin ominaisuuksia voidaan rajata sen mukaisesti, onko turvapaikanhakijan henkilöllisyys pystytty täysin todentamaan.

Yhdessä henkilökorttilain muutoksen kanssa maahanmuuttajien mahdollisuudet pankkiasiointiin tulevat paranemaan nykyisestä. Prepaid-kortti mahdollistaa yhteiskunnan palveluiden käyttämisen muulla maksuvälineellä kuin käteisellä turvapaikkahakemuksen käsittelyn ajan. Kun päätös oleskeluluvan myöntämisestä on tehnyt, ulkomaisella henkilöllä on mahdollisuus saada ulkomaalaisen henkilökortti, jota voidaan käyttää henkilöllisyyden osoittamiseen henkilökorttia vastaavalla tavalla.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

2.2.1 Perusmaksutilidirektiivi

1 luku Kohde, soveltamisala ja määritelmät

Perusmaksutilidirektiivin *1 artiklan* mukaan direktiivissä säädetään niiden maksujen avoimuudesta ja vertailukelpoisuudesta, joita kuluttajilta veloitetaan heidän unionissa olevista maksutileistään, maksutilien siirtämisestä jäsenvaltion alueella sekä säännöistä, joilla helpotetaan rajat ylittävää maksutilin avaamista kuluttajille. Lisäksi direktiivissä määritellään myös kehys säännöille ja edellytyksille, joiden mukaan jäsenvaltioiden on taattava kuluttajille oikeus avata perusmaksutili unionissa ja käyttää sitä. Direktiivin II ja III lukua sovelletaan maksupalveluntarjoajiin ja IV lukua sovelletaan luottolaitoksiin.

Jäsenvaltiot voivat 1 artiklan nojalla päättää, että ne eivät sovelle tätä direktiiviä kokonaisuudessaan tai osaa siitä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/36/EU oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöihin eli sijoituspalveluyrityksiin, keskuspankkeihin, postisiirtoa hoitaviin laitoksiin ja Suomessa Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n ja Finnvera Oyj:n.

Direktiiviä sovelletaan maksutileihin, joiden kautta kuluttajat voivat ainakin tallettaa varoja maksutilille, nostaa käteistä maksutililtä, ja toteuttaa maksutapahtumia, tilisiirrot mukaan lukien, kolmansille ja vastaanottaa niitä kolmansilta.

Direktiivin 1 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, että ne soveltavat direktiiviä kokonaisuudessaan tai osaa siitä myös muihin kuin edellä tarkoitettuihin maksutileihin.

Direktiivin nojalla tapahtuvassa perusmaksutilin avaamisessa ja käytössä on noudatettava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/60/EY rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen, jäljempänä *kolmas rahanpesudirektiivi*.

Direktiivin 2 artiklassa säädetään määritelmistä, joista keskeisimpiä ovat maksutilin ja maksutiliin liittyvän palvelun määritelmät. Maksutilillä tarkoitetaan yhden tai useamman kuluttajan nimissä olevaa tiliä, jota käytetään maksutapahtumien toteuttamiseen. Maksutiliin liittyvällä palvelulla tarkoitetaan puolestaan kaikkia maksutilin avaamiseen, käyttöön ja sulkemiseen liittyviä palveluja, mukaan lukien maksupalvelut ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 97/7/EY, 2002/65/EY, 2005/60/EY ja 2006/48/EY muuttamisesta ja direktiivin 97/5/EY kumoamisesta, jäljempänä *maksupalveludirektiivi*, 3 artiklan g alakohdassa tarkoitetut maksutapahtumat sekä tilinylitysmahdollisuus ja tili- tai luottorajan ylitys.

II luku Maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuus

Jäsenvaltioiden on laadittava 3 artiklan mukaan alustava luettelo vähintään 10:stä ja enintään 20 edustavimmasta maksutiliin liittyvästä maksullisesta palvelusta, joita vähintään yksi maksupalveluntarjoaja tarjoaa kansallisella tasolla. Luettelossa on oltava kuhunkin palveluun liittyvät termit ja määritelmät. Kustakin palvelusta on käytettävä vain yhtä termiä kussakin jäsenvaltion virallisessa kielessä. Luetteloa laadittaessa jäsenvaltioiden on otettava huomioon palvelut, joita kuluttajat käyttävät yleisimmin maksutilinsä yhteydessä ja jotka aiheuttavat kuluttajille korkeimmat kokonais- ja yksikkökustannukset.

Jäsenvaltioiden on annettava alustavat luettelot tiedoksi komissiolle ja Euroopan pankkiviranomaiselle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2015. Euroopan pankkiviranomainen laatii näiden perusteella teknisten sääntelystandardien luonnokset, joissa vahvistetaan unionin standardoitu terminologia palveluille, jotka ovat yhteisiä ainakin useimmille jäsenvaltioille. Unionin standardoitu terminologia sisältää yhteisiin palveluihin liittyvät yhteiset termit ja määritelmät, ja se asetetaan saataville unionin toimielinten virallisilla kielillä. Kustakin palvelusta on käytettävä vain yhtä termiä kussakin jäsenvaltion virallisessa kielessä.

Euroopan pankkiviranomainen toimittaa teknisten sääntelystandardien luonnokset komissiolle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2016. Jäsenvaltioiden on sisällytettävä unionin standardoitu terminologia alustavaan luetteloon ja julkaistava näin syntyvä lopullinen luettelo edustavimmista maksutiliin liittyvistä palveluista viipymättä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa delegoidun säädöksen voimaantulosta. Jäsenvaltioiden on lisäksi arvioitava ja tarvittaessa päivitettävä edustavimpien palvelujen luetteloa joka neljäs vuosi lopullisen luettelon julkaisemisen jälkeen.

Direktiivin 4 artiklassa säädetään maksuja koskevasta tietoasiakirjasta ja sanastosta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hyvissä ajoin ennen kuin maksupalveluntarjoajat tekevät kuluttajan kanssa maksutiliä koskevan sopimuksen, ne antavat kuluttajalle paperilla tai muulla pysyvällä välineellä maksuja koskevan tietoasiakirjan, joka sisältää 3 artiklassa tarkoitettussa maksutiliin liittyvien edustavimpien palvelujen lopullisessa luettelossa olevat standardoidut termit ja, jos tällaiset palvelut ovat maksupalveluntarjoajan tarjoamia, kutakin palvelua vastaavat maksut.

Artiklan 2 kohdan mukaan maksuja koskevan tietoasiakirjan on esimerkiksi oltava lyhyt ja erillinen asiakirja ja kirjoitettu sen jäsenvaltion virallisella kielellä, jossa maksutiliä tarjotaan, tai, jos kuluttaja ja maksupalveluntarjoaja ovat niin sopineet, jollakin muulla kielellä.

Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että maksuja koskeva tietoasiakirja on annettava yhdessä niiden tietojen kanssa, joita vaaditaan maksutileistä ja niihin liittyvistä palveluista annettujen muiden unionin tai kansallisten säädösten nojalla, jos tietoasiakirjassa edellä esitetyt edellytykset täyttyvät.

Jos yksi tai useampi palvelu tarjotaan osana maksutiliin liittyvää palvelupakettia, maksuja koskevassa tietoasiakirjassa on ilmoitettava koko paketista veloittettava maksu, pakettiin sisältyvät palvelut ja niiden määrä sekä kaikista pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittettava lisämaksu.

Maksupalveluntarjoajien on artiklan 5 kohdan mukaan huolehdittava siitä, että maksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto ovat aina kuluttajien saatavilla. Ne on asetettava myös muiden kuin asiakkaiden helposti saataville, mahdollisuuksien mukaan sähköisessä muodossa maksupalveluntarjoajien verkkosivustoille ja maksupalveluntarjoajien tiloihin, joihin kuluttajilla on pääsy. Ne on kuluttajan pyynnöstä annettava maksutta myös paperilla tai muulla pysyvällä välineellä.

Euroopan pankkiviranomainen laatii kansallisia viranomaisia kuultuaan ja kuluttajatutkimuksia tehtyään luonnoksia teknisiksi täytäntöönpanostandardeiksi, jotka koskevat maksuja koskevan tietoasiakirjan ja sen yhteisen tunnuksen standardoitua esitystapaa.

Maksuerittelystä säädetään direktiivin 5 artiklassa, jonka mukaan maksupalveluntarjoajien on annettava kuluttajille vähintään kerran vuodessa ja maksutta erittelyn kaikista maksutiliin liittyvistä palveluista veloitetuista maksuista sekä tarvittaessa tiedot koroista. Maksuerittelyn toimittamiseen käytettävästä tiedotuskanavasta sovitaan kuluttajan kanssa. Maksuerittely on ainakin kuluttajan pyynnöstä annettava paperilla.

Maksuerittelyssä annettavista tiedoista säädetään artiklan 2 kohdassa. Annettavia tietoja ovat esimerkiksi kustakin palvelusta veloitettu yksikkömaksu ja palvelun käyttökertojen lukumäärä tarkastelujakson aikana ja, jos palvelut on yhdistetty paketiksi, koko paketista veloitettu maksu, pakettimaksun veloituskertojen lukumäärä tarkastelujakson aikana ja kaikista pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittettava lisämaksu.

Maksuerittelyn on oltava artiklan 3 kohdan mukaan muun muassa esitystapansa, asettelunsa ja kirjasinkokonsa puolesta selkeä ja helppolukuinen.

Jäsenvaltiot voivat säätää, että maksuerittely on annettava yhdessä niiden tietojen kanssa, joita vaaditaan maksutileistä ja niihin liittyvistä palveluista annettujen muiden unionin tai kansallisten säädösten nojalla, kunhan kaikki ensimmäisessä alakohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Euroopan pankkiviranomainen laatii kansallisia viranomaisia kuultuaan ja kuluttajatutkimuksia tehtyään teknisiä täytäntöönpanostandardeja, jotka koskevat maksuerittelyn ja sen yhteisen tunnuksen standardoitua esitysmuotoa.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että maksupalveluntarjoajat käyttävät kuluttajille annettavissa sopimustiedoissaan, kaupallisissa tiedoissaan ja markkinointitiedoissaan tarvittaessa standardoituja termejä, jotka on vahvistettu 3 artiklassa tarkoitetussa lopullisessa luettelossa (6 artikla). Maksupalveluntarjoajat voivat 6 artiklassa tarkemmin säädetyin edellytyksin käyttää maksuja koskevassa tietoasiakirjassa ja maksuerittelyssä markkinointinimiä.

Direktiivin 7 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla on kansallisella tasolla maksuton pääsy vähintään yhdelle verkkosivustolle, jolla vertaillaan maksupalveluntarjoajien veloittamia maksuja ainakin niistä palveluista, jotka sisältyvät 3 artiklassa tarkoitettuun lopulliseen luetteloon. Vertailusivustojen ylläpitäjänä voi olla joko yksityinen toimija tai viranomainen. Verkossa on asetettava saataville tietoja verkkosivustojen saatavuudesta.

Vertailusivustoille asetettavista vaatimuksista säädetään artiklan 3 kohdassa. Vertailusivustojen on esimerkiksi oltava toiminnallisesti riippumattomia, mikä varmistetaan antamalla maksupalveluntarjoajille tasapuolinen asema hakutuloksia käytettäessä ja asetettava selkeät ja puolueettomat vertailuperusteet.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun maksutiliä tarjotaan osana pakettia yhdessä sellaisen tuotteen tai palvelun kanssa, joka ei liity maksutiliin, maksupalveluntarjoaja informoi kuluttajaa siitä, onko maksutili mahdollista ostaa erikseen, ja jos on, antaa kuluttajalle erikseen tietoa kuhunkin kyseisessä paketissa tarjottuun ja erikseen ostettavissa olevaan toiseen tuotteeseen ja palveluun liittyvistä maksuista (8 artikla).

III luku Siirtäminen

Direktiivin 9 artiklassa säädetään siirtopalvelun tarjoamisesta ja 10 artiklassa siirtopalvelusta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luottolaitokset tarjoavat 10 artiklassa kuvailtua siirtopalvelua samassa valuutassa olevien maksutilien välillä jokaiselle kuluttajalle, joka avaa asianomaisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen maksupalveluntarjoajan ylläpitämän maksutilin tai jolla on tällainen tili.

Vastaanottavan maksupalveluntarjoajan on käynnistettävä siirtopalvelu kuluttajan pyynnöstä. Siirtopalvelussa on noudatettava ainakin 10 artiklan 2–6 kohtaa tai jäsenvaltioiden asettamia vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

Direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaan vastaanottavan maksupalveluntarjoajan on suoritettava siirtopalvelu saatuaan kuluttajalta siihen luvan. Jos tilinhaltijoita on kaksi tai useampia, lupa on saatava kultakin heistä. Luvan on esimerkiksi mahdollistettava se, että kuluttaja ilmoittaa päivän, josta tilisiirtoja koskevat pysyväistoimeksiannot ja suoraveloitussuoraukset on alettava suorittaa vastaanottavan maksupalveluntarjoajan avaamalta tai ylläpitäältä maksutililtä. Kyseisen päivän on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä päivästä, jona vastaanottava maksupalveluntarjoaja saa siirtävältä maksupalveluntarjoajalta 10 artiklan 4 kohdan mukaisesti siirretyt asiakirjat.

Kahden pankkipäivän kuluessa edellä tarkoitetun luvan vastaanottamisesta vastaanottavan maksupalveluntarjoajan on pyydettävä, että siirtävä maksupalveluntarjoaja suorittaa artiklan 3 kohdassa

yksilöidyt tehtävät, jos niitä edellytetään kuluttajan antamassa luvassa. Siirtävän maksupalveluntarjoajan on saatuaan vastaanottavalta maksupalveluntarjoajalta pyynnön suoritettava 4 kohdassa säädetty tehtävät, jos niitä edellytetään kuluttajan antamassa luvassa.

Artiklan 5 kohdan mukaan viiden pankkipäivän kuluessa pyydettyjen tietojen vastaanottamisesta 3 kohdassa tarkoitettua siirtävältä maksupalveluntarjoajalta vastaanottavan maksupalveluntarjoajan on suoritettava tietyt tehtävät luvassa edellytettävässä muodossa ja siltä osin kuin se on mahdollista siirtävän maksupalveluntarjoajan tai kuluttajan antamien tietojen perusteella. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi kuluttajan pyytämien tilisiirtoja koskevien pysyväistoimeksiantojen ja niiden toteuttaminen luvassa ilmoitetusta päivästä alkaen;

Direktiivin *11 artiklassa* säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta huolehtia siitä, että jos kuluttaja ilmoittaa maksupalveluntarjoajalleen haluavansa avata toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen maksupalveluntarjoajan ylläpitämän maksutilin, maksupalveluntarjoajan, jonka ylläpitämä tili kuluttajalla on, on tällaisen pyynnön saadessaan annettava kuluttajalle apua. Lisäksi artiklassa säädetään maksupalveluntarjoajalle asetetuista määräajoista kuluttajan pyynnön toteuttamiselle.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla on mahdollisuus saada maksutta henkilökohtaiset tietonsa joko siirtävän tai vastaanottavan maksupalveluntarjoajan pitämistä voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista ja suoraveloituksista (*12 artikla*). Maksujen, joita siirtävä maksupalveluntarjoaja mahdollisesti veloittaa kuluttajalta pitämänsä maksutilin irtisanomisesta, määritetään maksupalveludirektiivin 45 artiklan 2, 4 ja 6 kohdan mukaisesti. Muiden maksujen, joita siirtävä tai vastaanottava maksupalveluntarjoaja mahdollisesti veloittaa kuluttajalta 10 artiklan nojalla tarjotuista palveluista, on oltava kohtuullisia ja niiden tulee vastata kyseisen maksupalveluntarjoajan todellisia kustannuksia.

Direktiivin *13 artikla* koskee kuluttajalle aiheutuvia taloudellisia kustannuksia. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirtoprosessiin osallistuva maksupalveluntarjoaja korvaa viivytyksettä maksut, korot ja muut taloudelliset tappiot, jotka koituvat kuluttajille suoraan siitä, että kyseinen maksupalveluntarjoaja laiminlyö 10 artiklan mukaiset velvoitteensa. Vastuuta ei kuitenkaan sovelleta tapauksissa, joissa maksupalveluntarjoaja voi vedota sellaisiin epätavallisiin ja ennalta arvaamattomiin seikkoihin, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksia se ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää, tai jos maksupalveluntarjoajaa sitovat muut unionin tai kansallisiin säädöksiin perustuvat oikeudelliset velvoitteet.

Maksupalveluntarjoajien on asetettava kuluttajien saataville siirtopalvelusta muun muassa tiedot siirtävän ja vastaanottavan maksupalveluntarjoajan tehtävät siirtoprosessin kussakin vaiheessa, siirtoprosessin eri vaiheiden toteutusaikataulu ja prosessista mahdollisesti veloittavat maksut (*14 artikla*). Tiedot on annettava saataville maksutta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä kaikissa maksupalveluntarjoajan tiloissa, joihin kuluttajilla on pääsy, niiden on oltava jatkuvasti saatavilla sähköisessä muodossa maksupalveluntarjoajan verkkosivustolla ja ne on annettava pyynnöstä kuluttajalle.

IV Luku Mahdollisuus käyttää maksutilejä

Direktiivin *15 artiklassa* säädetään syrjimättömyydestä. Jäsenvaltioiden on artiklan mukaan varmistettava, etteivät luottolaitokset syrji unionissa laillisesti asuvia kuluttajia heidän kansalaisuutensa tai asuinpaikkansa tai minkään muun perusoikeuskirjan 21 artiklassa tarkoitetun syyn vuoksi, kun nämä kuluttajat hakevat tai käyttävät maksutiliä unionissa. Perusmaksutilin haltijana olemiseen sovellettavat ehdot eivät myöskään saa olla millään tavoin syrjiviä.

Jäsenvaltioiden on varmistettava direktiivin *16 artiklan* mukaan, että kaikki luottolaitokset tarjoavat tai riittävän moni luottolaitos tarjoaa kuluttajille perusmaksutiliä, jotta kaikille kuluttajille niiden alueella taataan mahdollisuus käyttää sellaista ja jotta estetään kilpailun vääristyminen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että perusmaksutilejä eivät tarjoa vain sellaiset luottolaitokset, jotka tarjoavat maksutilejä ainoastaan verkkopalveluina. Lisäksi artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että unionissa laillisesti asuvilla kuluttajilla, myös kuluttajilla, joilla ei ole pysyvää osoitetta, turvapaikanhakijoilla sekä kuluttajilla, joille ei ole myönnetty oleskelulupaa mutta joiden poistaminen maasta on oikeudellisten tai tosiasiallisten syiden vuoksi mahdotonta, on oikeus avata jäsenvaltion alueella sijaitsevan luottolaitoksen ylläpitämä perusmaksutili ja oikeus käyttää tällaista tiliä. Tätä oikeutta on sovellettava kuluttajan asuinpaikasta riippumatta.

Perusmaksutiliä tarjoavien luottolaitosten on avattava perusmaksutili tai hylättävä kuluttajan perusmaksutilihakemus ilman tarpeetonta viivytystä ja viimeistään kymmenen pankkipäivän kuluttua täydellisen hakemuksen vastaanottamisesta. Luottolaitosten on hylättävä perusmaksutilihakemus, jos tällaisen tilin avaaminen merkitsisi kolmannessa rahanpesudirektiivissä säädettyjen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien säännösten rikkomista. Lisäksi jäsenvaltiot voivat sallia, että perusmaksutiliä tarjoavat luottolaitokset hylkäävät tällaisen tilihakemuksen, jos kuluttajalla on jo jäsenvaltion alueella sijaitsevassa luottolaitoksessa maksutili, jonka kautta hän voi käyttää 17 artiklan 1 kohdassa lueteltuja palveluja, paitsi jos kuluttaja ilmoittaa saaneensa ilmoituksen maksutilin sulkemisesta. Jäsenvaltiot voivat määrittellä rajoitetussa määrin muitakin erityistapauksia, joissa luottolaitosten voidaan edellyttää hylkäävän tai ne voivat päättää hylätä perusmaksutilihakemuksen. Luottolaitoksen on ilmoitettava kuluttajalle päätöksensä jälkeen välittömästi kirjallisesti ja maksutta hakemuksen hylkäämisestä ja täsmällisen syyn sen hylkäämiselle, ellei ilmoituksen antaminen ole kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai kolmannen rahanpesudirektiivin tavoitteiden vastaista.

Perusmaksutilin ominaisuuksista säädetään *17 artiklassa*. Perusmaksutilin on sisällettävä seuraavat palvelut:

- a) palvelut, jotka mahdollistavat kaikki maksutilin avaamisen, käyttämisen ja sulkemisen edellyttämät operaatiot;
- b) palvelut, jotka mahdollistavat varojen tallettamisen maksutilille;
- c) palvelut, jotka mahdollistavat käteisen nostamisen maksutililtä unionissa luottolaitoksen toimipisteessä tai pankkiautomaateista luottolaitoksen aukioloaikoina tai niiden ulkopuolella;
- d) seuraavien maksutapahtumien suorittaminen unionissa:

- i) suoraveloitukset;
- ii) maksutapahtumien toteuttaminen maksukortilla, mukaan lukien verkkomaksut;
- iii) tilisiirrot, myös pysyväistoimeksiannot, pankkipäätteillä ja luottolaitoksen toimipisteissä ja luottolaitoksen verkkopalvelujen välityksellä, jos sellaisia on käytettävissä.

Jäsenvaltioiden on artiklan 7 kohdan mukaan varmistettava, että kuluttajat voivat hoitaa ja käynnistää maksutapahtumia perusmaksutililtään luottolaitoksen tiloissa ja/tai verkkopalveluiden välityksellä, jos sellaisia on käytettävissä.

Luottolaitosten on tarjottava 17 artiklassa tarkoitetut palvelut maksutta tai kohtuullista maksua vastaan. Maksujen, jotka kuluttajilta veloitetaan puitesopimuksessa vahvistettujen sitoumusten täyttämättä jättämisestä, on oltava kohtuullisia (18 artikla).

Perusmaksutilin käytön mahdollistaviin puitesopimukseen sovelletaan pääsääntöisesti maksupalveludirektiiviä (19 artikla). Artiklassa säädetään tapauksista, joissa luottolaitos voi irtisanoa perusmaksutiliä koskevan puitesopimuksen.

Direktiivin 20 artiklassa säädetään perusmaksutilejä koskevista yleisistä tiedoista. Jäsenvaltioiden on muun muassa varmistettava, että käytössä on riittäviä toimenpiteitä, joilla lisätään yleisön tietämystä perusmaksutilien saatavuudesta, niiden yleisistä maksuehdoista, menettelyistä, joita on noudatettava käytettäessä oikeutta käyttää perusmaksutiliä, sekä menetelmistä, jotka mahdollistavat vaihtoehtoisten riitojenratkaisumenettelyjen käytön.

V Luku Toimivaltaiset viranomaiset ja vaihtoehtoinen riidanratkaisu

Jäsenvaltioiden on 21 artiklan mukaan nimettävä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset, joiden tehtävänä on huolehtia direktiivin soveltamisesta ja täytäntöönpanosta, sekä varmistettava, että näille viranomaisille annetaan kaikki niiden tehtävien tehokkaaseen ja tulokselliseen hoitamiseen tarvittavat tutkinta- ja täytäntöönpanovaltuudet ja riittävät resurssit. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset sekä kaikki henkilöt, jotka ovat tai ovat olleet toimivaltaisten viranomaisten palveluksessa, sekä toimivaltaisten viranomaisten määräämät tilintarkastajat ja asiantuntijat ovat salassapitovelvollisia. Näissä tehtävissä mahdollisesti saatuja luottamuksellisia tietoja ei saa ilmaista toiselle henkilölle eikä viranomaiselle muutoin kuin tiivistetysti tai kootusti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta rikoslainsäädännön alaan tai tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien tapauksien käsittelyä. Tämä ei kuitenkaan estä toimivaltaisia viranomaisia vaihtamasta tai toimittamasta unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisia luottamuksellisia tietoja.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tämän direktiivin soveltamisen ja täytäntöönpanon varmistamisen osalta toimivaltaisiksi nimetyt viranomaiset ovat jompiakumpia tai molempia seuraavista:

- a) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1093/2010 Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/78/EY kumoamisesta, jäljempänä *Euroopan pankkiviranomaisista koskeva aset*us, 4 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä toimivaltaisia viranomaisia;

b) muita kuin a alakohdassa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia edellyttäen, että kyseisten viranomaisten on kansallisten lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti oltava tarvittaessa yhteistyössä a alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten kanssa hoitaakseen tämän direktiivin mukaisia tehtäviään, myös Euroopan pankkiviranomaisen kanssa tämän direktiivin nojalla tehtävän yhteistyön yhteydessä.

Direktiivin 22 artiklassa säädetään eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten yhteistyövelvollisuudesta ja tietojenvaihdosta sekä perusteista kieltäytyä yhteistyöstä tutkinta- tai valvontatoinnin yhteydessä. Jos erityisesti tietojenvaihtoa koskeva yhteistyöpyyntö on hylätty tai pyyntöön ei ole vastattu kohtuullisessa ajassa, toimivaltaiset viranomaiset voivat saattaa asian Euroopan pankkiviranomaisen käsiteltäväksi ja pyytää Euroopan pankkiviranomaisen apua Euroopan pankkiviranomaista koskevan asetuksen 19 artiklan mukaisesti (23 artikla).

Jäsenvaltioiden on 24 artiklan mukaisesti varmistettava, että kuluttajilla on käytettävissään tehokkaita ja vaikuttavia vaihtoehtoisia riitojenratkaisumenettelyjä sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, jotka koskevat direktiivissä vahvistettuja oikeuksia ja velvoitteita.

Jäsenvaltiot voivat perustaa erityismekanismin sen varmistamiseksi, että kuluttajat, joilla ei ole maksutiliä niiden alueella ja joilta on evätty sellaisen maksutilin käyttömahdollisuus, josta luottolaitokset veloittavat maksun, saavat tosiasiaassa perusmaksutilin käyttömahdollisuuden veloituksetta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 16 artiklan soveltamista (25 artikla).

VI Luku Seuraamukset

Direktiivin säännösten rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista säädetään 26 artiklassa. Jäsenvaltioiden on annettava säännökset seuraamuksista, joita sovelletaan direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetun kansallisen lainsäädännön rikkomiseen, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että toimivaltainen viranomainen voi julkistaa hallinnollisen seuraamuksen, joka määrätään tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyjen säännösten rikkomisen johdosta, jollei julkistaminen vakavasti vaaranna finanssimarkkinoita tai aiheuta suhteetonta vahinkoa osapuolille.

VII Luku Loppusäännökset

Jäsenvaltioiden on toimitettava 27 artiklan mukaan komissiolle tiedot seuraavista seikoista ensimmäisen kerran viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2018 ja sen jälkeen joka toinen vuosi:

- a) missä määrin maksupalveluntarjoajat noudattavat 4, 5 ja 6 artiklaa;
- b) missä määrin jäsenvaltiot noudattavat vaatimuksia varmistaa 7 artiklan mukaisten vertailusivustojen olemassaolo;
- c) siirrettyjen maksutilien lukumäärä ja evättyjen siirtohakemusten osuus;

d) perusmaksutilejä tarjoavien luottolaitosten lukumäärä, avattujen perusmaksutilien lukumäärä ja evätyjen perusmaksutilihakemusten osuus.

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2019 kertomuksen tämän direktiivin soveltamisesta ja liittää siihen tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen (28 artikla). Artiklassa säädetään tarkemmin seikoista, jotka kertomuksen on sisällettävä.

Jäsenvaltioiden on 29 artiklan mukaan hyväksyttävä ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset ennen 18 päivää syyskuuta 2016. Jäsenvaltioiden on sovellettava säännöksiä 18 päivästä syyskuuta 2016 lukuun ottamatta:

a) 3 artiklaa, jota sovelletaan 17 päivästä syyskuuta 2014;

b) 4 artiklan 1–5 kohdan, 5 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan, 6 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä 7 artiklan noudattamisen edellyttämiä säännöksiä, joita on noudatettava viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun delegoidun säädöksen voimaantulosta;

c) jäsenvaltioita, joissa on jo kansallisella tasolla olemassa maksuja koskevaa tietoasiakirjaa vastaava järjestelmä, voivat valintansa mukaan ottaa käyttöön yhteisen esitysmuodon ja sen yhteisen tunnuksen viimeistään 18 kuukauden kuluttua 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun delegoidun säädöksen voimaantulosta;

d) jäsenvaltioita, joissa on jo kansallisella tasolla olemassa maksuerittelyjä vastaava järjestelmä, voivat valintansa mukaan ottaa käyttöön yhteisen esitysmuodon ja sen yhteisen tunnuksen viimeistään 18 kuukauden kuluttua 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun delegoidun säädöksen voimaantulosta.

Direktiivi tulee voimaan 20 päivän kuluttua sen julkaisusta virallisessa lehdessä (30 artikla).

2.2.2 Maksupalveludirektiivi

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 25 päivänä marraskuuta 2015 direktiivin (2015/2366) maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65/EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta, jäljempänä *toinen maksupalveludirektiivi*. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä ja julkaistava toisen maksupalveludirektiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 13 päivänä tammikuuta 2018. Direktiiviä on myös sovellettava mainitusta päivästä alkaen. Direktiivillä kumotaan voimassa oleva ensimmäinen maksupalveludirektiivi. Ensimmäinen maksupalveludirektiivi pantiin Suomessa täytäntöön maksulaitoslailla ja maksupalvelulailla.

Direktiivin tavoitteena on ajantasaistaa ja täydentää nykyistä maksupalveluita koskevaa direktiivikehystä lisäämällä kilpailua ja innovatiivisuutta edistäviä säännöksiä. Toisessa maksupalveludirektiivissä laajennetaan sääntelyn soveltamisalaa nykyisestä. Soveltamisalaa laajennetaan EU-alueen sisäisistä maksuista maksupalveluntarjoajien tiedonantovelvollisuuksien ja arvokirjauksien osalta kolmansista maista tuleviin ja kolmansiin maihin lähteviin maksuihin. Maksupalveluntarjoajien

tiedonantovelvollisuudet ulotetaan europohjaisista maksuista myös muihin valuuttoihin. Lisäksi tiedonantovelvollisuuksia koskevaa sääntelyä tehostetaan.

Toiseen maksupalveludirektiiviin sisältyvistä uusista säännöksistä merkittävä osa liittyy niin kutsuttujen kolmansien osapuolien maksupalveluntarjoajiin. Kolmansien osapuolien maksupalveluntarjoajilla ei ole varsinaisia omia maksutilejä, vaan ne luovat asiakkailleen yhteyksiä varsinaisiin maksutilejä ylläpitäviin maksu-, e-raha- tai luottolaitoksiin saldotietojen yhdistämiseksi tai maksujen lähettämiseksi. Direktiivin mukaan toimiminen kolmantena osapuolena maksupalveluketjussa vaatii jatkossa maksulaitoksen toimiluvan. Kolmantena osapuolena toimivat maksupalveluntarjoajat saavat oikeuden lähettää maksajien puolesta maksuja maksutiliä pitävälle palveluntarjoajalle ja yhdistää maksutilejä pitävien palveluntarjoajien saldo- ja muita tietoja.

Asiakkaansuojaa parannetaan tiukentamalla sääntelyä verkkopankkien turvallisuusratkaisuista ja verkkopankkimaksuja hyödyntävien kolmansien osapuolten palveluista.

2.2.3 Esteettömyysdirektiivi

Euroopan komissio antoi 2 päivänä joulukuuta 2015 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (2015/0278 (COD)), jäljempänä *esteettömyysdirektiivi*. Direktiiviehdotuksesta on eduskunnalle annettu U-kirjelmä (10/2016 vp). Esteettömyysdirektiiviehdotuksen tarkoituksena on lähentää tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksia koskevia jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä. Tällä hetkellä talouden toimijoille asetetaan erilaisia ja usein ristiriitaisia kansallisia esteettömyysvaatimuksia, jotka estävät niitä hyödyntämästä sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Ehdotetulla esteettömyysdirektiivillä autetaan jäsenvaltioita täyttämään esteettömyysvelvoitteita, joihin ne ovat sitoutuneet kansallisella tasolla ja vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyssä YK:n yleissopimuksessa (vammaisyleissopimus). EU-maista Alankomaat, Irlanti ja Suomi eivät ole vielä ratifioineet yleissopimusta. Myös EU on vammaisyleissopimuksen osapuoli. Yleissopimuksen 9 artikla velvoittaa sopimuspuolia toteuttamaan asianmukaiset toimet esteettömyyden takaamiseksi. Yleissopimuksen 3 artiklan mukaan esteettömyys on yksi yleissopimuksen yleisistä periaatteista. Esteettömyys ohjaa yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja koko sopimustekstin tulkintaa. Esteettömyyttä on näin ollen tarkasteleva läpileikkaavasti kaikkien yleissopimuksessa turvattujen oikeuksien kohdalla.

Esteettömyydellä tarkoitetaan sitä, että poistetaan tuotteiden ja palvelujen käytön esteet ja ehkäistään niiden synty. Esteettömyyden ansiosta toimintarajoitteiset henkilöt, kuten vammaiset henkilöt ja iäkkäät henkilöt, kykenevät havainnoimaan, käyttämään ja ymmärtämään tuotteita ja palveluja yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tuotteiden ja palvelujen esteettömyys lisää sosiaalista osallisuutta ja kansalaisten osallistumista yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi se tukee itsenäistä elämää ja valinnanvapautta.

Esteettömyysdirektiiviehdotus sivuaa perusmaksutilidirektiivin käsittelemiä asioita. Esteettömyysdirektiiviehdotuksen tuotteiden ja palveluiden piiriin kuuluvat pankkipalvelut ja -automaatit. Ehdotuksessa esitetään, että direktiiviehdotuksen piiriin kuuluvien uusien tuotteiden ja palveluiden pitää olla esteettömiä. Perusmaksutilidirektiivi tuo peruspankkipalvelut kaikkien saataville, mutta esteettömyysdirektiiviehdotus sellaisenaan voimaantullessaan voidaan nähdä vievän uusien pankkipalveluiden sopeuttamisen toimintarajoitteisille henkilöille vieläkin pidemmälle.

2.3 Nykytilan arviointi

Voimassa olevan luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 §:ssä säädetään niin sanotuista peruspankkipalveluista. Finanssivalvonta arvioi vuosittaisen selvityksen avulla henkilöasiakkaille tarjottavien peruspankkipalveluiden saatavuutta ja hinnoittelua. Vuoden 2015 maaliskuussa tehdyn selvityksen mukaan henkilöasiakkaita palvelevia pankkikonttoreita oli 1 109. Henkilöasiakaskonttoreiden määrä on viime vuosina vähentynyt vuosittain noin sadalla. Käteisautomaattien ja laskunmaksuautomaattien määrä on säilynyt lähes ennallaan, mutta itsepalvelupisteiden (asiakaspäätteiden) määrä on vähentynyt vuodesta 2014 merkittävästi.

Joidenkin peruspankkipalveluiden hinnat ovat viime vuosina kohonneet ja Finanssivalvonta on kiinnittänyt huomiota yksittäisten luottolaitosten hinnoitteluun.

Palvelu	Hinta/ 2015	Hinta/2014	Hinta/2013
Tiliote	maksuton	maksuton	maksuton
Tapahtumakysely automaatilla	1,00–1,49 euroa/kysely	1,00–1,49 euroa/kysely	0,50–0,99 euroa/kysely
Online-debit-kortti (mm. Visa Electron)	2,00–2,49 euroa/kk	2,00–2,49 euroa/kk	2,00–2,49 euroa/kk
Debit-kortti	2,00–2,49 euroa/kk	1,50–1,99 euroa/kk	1,50–1,99 euroa/kk
Laskun maksu			
- konttorissa käteisellä	7,00–7,49 euroa/lasku	6,00–6,49 euroa/lasku	6,00–6,49 euroa/lasku
- konttorissa tilinsiirtona	5,00–5,49 euroa/lasku	5,00–5,49 euroa/lasku	3,50–3,99 euroa/lasku
- suoramaksuna	maksuton	maksuton	maksuton
- maksupalvelukuorella	2,00–2,49 euroa/lasku	1,50–1,99 euroa/lasku	1,00–1,49 euroa/lasku

Säännöksen alkuperäisenä tavoitteena oli varmistaa, että peruspankkipalvelut ovat kaikkien kansalaisryhmien saatavissa ja palvelun hinta ja laatu ovat kohtuullisia. Kynnys palveluiden epäämiseksi on asetettu korkealle. Monilta osin lain tavoitteet ovat toteutuneet ja asiakkaiden saamat palvelut ovat yhdenmukaistuneet. Puutteita on kuitenkin esiintynyt palveluiden saatavuudessa kaikille kansalaisryhmille ja erityisesti heille, joilla on toimintarajoitteita (katso esimerkiksi yhdenvertaisuus ja tasa-arvolautakunnan ratkaisu 31/2015). Lisäksi palveluiden hintakehitys on ollut kasvava ja Finanssivalvonta on kiinnittänyt huomiota luottolaitosten hinnoitteluun.

Perusmaksutilidirektiivin velvoite perusmaksupalveluiden tarjoamiseen tuo muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Direktiivin soveltamisala on laajempi kuin talletuspankit ja tietyt direktiivin velvoitteet kattavat myös maksulaitokset. Perusmaksutilidirektiivin 16 artiklassa säädetty velvollisuus tarjota perusmaksutiliä koskee vain luottolaitoksia. Perusmaksutilipalvelun käsite ja toimijoiden tiedonantovelvollisuus ovat laajemmalla kuin voimassa olevassa lainsäädännössä. Esimerkiksi vahvana sähköisenä tunnistaumisvälineenä myönnettävien verkkopankkitunnusten kuuluminen perusmaksutilipalvelun piiriin on kansallinen ratkaisu.

Perusmaksutilidirektiivin johdanto-osan 35 kohdan mukaan unionissa laillisesti asuvia kuluttajia ei saisi syrjiä heidän kansalaisuutensa tai asuinpaikkansa tai minkään muun EU:n perusoikeuskirjan 21 artiklassa tarkoitetun syyn vuoksi, kun he hakevat tai käyttävät maksutiliä unionissa. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kuluttajat voivat käyttää perusmaksutilejä riippumatta talou-

dellisistä olosuhteistaan, kuten työllisyystilanteestaan, tulotasostaan, luottotiedoistaan tai henkilökohtaisesta konkurssistaan. Direktiivin edellytykset tulevat muuttamaan nykykäytäntöä, jossa talletuspankit eivät ole myöntäneet esimerkiksi tilinkäyttövälineitä sillä perusteella, että asiakkaalla on maksuhäiriömerkintä.

Direktiivin johdanto-osan 36 kohdassa todetaan, että kuluttajien, jotka asuvat laillisesti unionin alueella ja joilla ei ole maksutiliä tietyssä jäsenvaltiossa, olisi voitava avata perusmaksutili ja käyttää sitä kyseisessä jäsenvaltiossa. Unionissa laillisesti asuvalla tarkoitetaan sekä unionin kansalaisia että niitä kolmansien maiden kansalaisia, joille on jo myönnetty oikeuksia unionin säädöksillä. Käsite kattaa myös pakolaisten oikeusasemasta 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen, sen 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan sekä muiden asiaankuuluvien kansainvälisen sopimusten mukaisesti turvapaikkaa hakeneet henkilöt. Jäsenvaltiot voivat lisäksi laajentaa käsitteen kattamaan myös muut alueellaan oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset.

Direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että unionissa laillisesti asuvilla kuluttajilla, myös kuluttajilla, joilla ei ole pysyvää osoitetta, turvapaikanhakijoilla sekä kuluttajilla, joille ei ole myönnetty oleskelulupaa mutta joiden poistaminen maasta on oikeudellisten tai tosiasiallisten syiden vuoksi mahdotonta, on oikeus avata jäsenvaltion alueella sijaitsevan luottolaitoksen ylläpitämä perusmaksutili ja oikeus käyttää tällaista tiliä. Tätä oikeutta on sovellettava kuluttajan asuinpaikasta riippumatta. Turvapaikanhakijoille, joiden turvapaikkahakemuksen käsittely on kesken ja joiden henkilöllisyyttä ei voida varmentaa viranomaisen myöntämistä asiakirjoista, myönnetään maahanmuuttoviraston toimesta etukäteen ladattava prepaid-kortti. Luottolaitokselle tai maksulaitokselle, jotka ovat velvollisia noudattamaan rahanpesulakia, ei voida asettaa lakisääteistä velvollisuutta hyväksyä asiakkaakseen luonnollista henkilöä, jonka henkilöllisyyttä ei voida henkilöasiakirjoista varmentaa. Jos turvapaikanhakija saa oleskeluluvan Suomessa, hän saa myös ulkomaisen henkilökortin ja voi tällöin hakea perusmaksutilipalvelua.

3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on toimeenpanna perusmaksutilidirektiivin edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Esityksellä pyritään perusmaksutilidirektiivin mukaisesti edistämään kuluttajien liikkuvuutta maksupalveluntarjoajien välillä ja siten edistämään kilpailua. Esityksellä puututaan ETA:lla havaittuihin liikkuvuuden esteisiin, joita ovat maksujen avoimuuden ja vertailukelpoisuuden puute sekä vaikeudet maksutilien siirtämisessä, tilien avaamisessa ja palveluiden saannissa.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

3.2.1 Kansallinen liikkumavaran käyttö

Perusmaksutilidirektiivi on luonteeltaan minimiharmonisointia, minkä lisäksi sen säännöksiin sisältyy useita jäsenvaltiokohtaisia mahdollisuuksia. Seuraavassa käsitellään näitä mahdollisuuksia.

Direktiivin 1 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, että ne eivät sovelle direktiiviä kokonaisuudessaan tai osaa siitä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/36/EU 2 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöihin, joita ovat jotkut sijoituspalvelutoimintaa harjoittavat, keskuspankit, postisiirtoa hoitavat laitokset sekä Suomessa Teollisen yhteistyön rahasto Oy ja Finnvera Oyj. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska esitetyissä säännöksissä määritellään,

että säädösten piiriin kuuluvien täytyy tarjota maksupalveluja. Tällöin monet edellä mainitut tahot jäävät jo ehdotettujen säännösten ulkopuolelle. Lisäksi tasapuolisen kilpailuasetelman luomiseksi on perusteltua, että kaikkiin maksupalveluntarjoajiin kohdistuu sama sääntely.

Direktiivin 1 artiklan 6 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, että ne soveltavat direktiiviä kokonaisuudessaan tai osaa siitä muihin kuin direktiivin 1 artiklan 6 kohdan 1 alakohdan mukaisiin maksutileihin. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ei nähdä tarvetta laajentaa soveltamisalaa muihin maksutileihin.

Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että maksuja koskeva tietoasiakirja on annettava yhdessä niiden tietojen kanssa, joita vaaditaan maksutileistä ja niihin liittyvistä palveluista annettujen muiden unionin tai kansallisten säädösten nojalle, edellyttäen että tiedot annetaan hyvissä ajoin paperilla tai muulla pysyvällä välineellä. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ei nähdä tarpeelliseksi sitoa tietoasiakirjan antoa muussa lainsäädännössä määriteltyihin maksutileihin liittyvien tietojen antamiseen.

Direktiivin 5 artiklan 3 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että maksuerittely on annettava yhdessä niiden tietojen kanssa, joita vaaditaan maksutileistä ja niihin liittyvistä palveluista annettujen muiden unionin tai kansallisten säädösten nojalla, kunhan direktiivin artiklan 3 kohdan 1 alakohdan ehdot täyttyvät. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ei nähdä tarpeelliseksi sitoa maksuerittelyn antoa muussa lainsäädännössä määriteltyihin maksutileihin liittyvien tietojen antamiseen.

Direktiivin 7 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat vaatia, että artiklan 1 kohdassa tarkoitettut vertailusivustot sisältävät muita vertailutietoja maksupalveluntarjoajan tarjoaman palvelun tasosta. Tämä mahdollisuus ehdotetaan toimeenpantavaksi siten, että verkkosivustoilla tulee vertailla tietoa maksutilillä oleviin varoihin kohdistuvasta talletussuojasta.

Direktiivin 10 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa toimenpiteitä, jotka ovat vaihtoehtoisia direktiivin artikloiden 2–6 kohdissa tarkoitetuille toimenpiteille edellyttäen, että tämä on selvästi kuluttajan etujen mukaista, eikä kuluttajalle aiheudu lisärasitteita ja siirto saatetaan päätökseen enintään kokonaismääräajassa, joka on sama kuin direktiivin artikloiden 2–6 kohdissa tarkoitettu kokonaismääräaika. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, sillä ei nähdä tarvetta luoda tai ylläpitää vaihtoehtoisia toteuttamistapoja.

Direktiivin 10 artiklan 4 kohdan 1 alakohdan b luetelmankohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että siirtävä maksupalveluntarjoaja ilmoittaa maksajalle tai maksunsaajalle syyn maksutapah-tuman hyväksymättä jättämiselle alla esiteltyssä tapahtumassa. Siirtävän maksupalveluntarjoajan on lopetettava maksutilille saapuvien tilisiirtojen ja maksutililtä tehtyjen suoraveloitusten hyväksyminen luvassa ilmoitetusta päivästä alkaen, jollei siirtävä maksupalveluntarjoaja tarjoa automatisoitua järjestelmää, jolla saapuvat tilisiirrot ja suoraveloitukset ohjataan vastaanottavan maksupalveluntarjoajan ylläpitämälle tai avaamalle kuluttajan maksutilille. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ehdotetuissa säännöksissä ehdotetaan automatisoitua tilinsiirtojen edelleen lähetystä.

Direktiivin 14 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että maksupalveluntarjoajat asettavat saataville myös muita tietoja, kuten tarvittaessa tiedot, joista ilmenee, mihin unionissa olevaan talletusten vakuusjärjestelmään maksupalveluntarjoaja kuuluu. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, sillä ehdotetuissa säännöksissä esitetään, että esitetyllä vertai-

lusivustolla tulee olla tieto, kuuluuko luottolaitokseen tai maksupalveluja tarjoavan maksulaitokseen talletetut varat Suomen talletussuojan piiriin.

Direktiivin 16 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat perussopimuksissa taattuina perusvapauksia täysimääräisesti kunnioittaen edellyttää, että kuluttajat, jotka haluavat avata perusmaksutilin jäsenvaltion alueella, osoittavat, että heillä on siihen aidot perusteet. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska Suomessa kaikilla kuluttajilla on oikeus peruspankkipalveluihin jo nykyisen lainsäädännön puitteissa.

Direktiivin 16 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia, että perusmaksutiliä tarjoavat luottolaitokset hylkäävät tilihakemuksen, jos kuluttajalla on jo jäsenvaltion alueella sijaitsevassa luottolaitoksessa maksutili, joka sisältää perusmaksutililtä vaadittavat piirteet. Poikkeuksena on tapaus, jolloin kuluttaja on saanut ilmoituksen jo olemassa olevan maksutilin sulkemisesta. Lisäksi tällaisissa tapauksissa luottolaitoksella voisi olla oikeus tarkastaa, onko kuluttajalla jo edellä mainitunlainen maksutili olemassa. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi. Suomessa on yleistä, että kuluttajilla on useita pankkisuhteita ja maksutilejä eri luottolaitoksissa ja maksupalveluja tarjoavissa maksulaitoksissa. Tämän takia nähdään, että direktiivin 16 artiklan 5 kohdan täytäntöönpanolla voitaisiin huonontaa kuluttajien tilannetta verrattuna nykytilaan.

Direktiivin 16 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat määrittää artiklassa annettujen ohjeiden mukaan rajoitetun määrän erikoistapauksia, joissa luottolaitoksen voidaan edellyttää hylkäävän tai ne voivat hylätä perusmaksutilihakemuksen. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska yksistään jo rahanpesuun ja terrorismirahoitukseen liittyvien epäilysten pidetään riittävänä syynä perusmaksutilihakemuksen hylkäämiseen.

Direktiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat velvoittaa alueelleen sijoittautuneet luottolaitokset tarjoamaan sellaisia palveluita sellaisia perusmaksutiliin liittyviä lisäpalveluja, joita pidetään kansallisella tasolla yleisen käytännön mukaisesti kuluttajan kannalta olennaisilta. Tämä jäsenvaltio-optio ehdotetaan toimeenpantavaksi. Ehdotuksessa esitetään, että luottolaitoksen, joka tarjoaa vahvaa tunnistuspalvelua, täytyy tarjota palvelua kaikille. Mahdollisuus vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen on nyky-yhteiskunnassa oleellista laajemminkin kuin vain maksupalveluihin liittyen. Luottolaitos voi kieltäytyä tarjoamasta vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua ainoastaan objektiivisista syistä.

Direktiivin 17 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat määrittää direktiivin artiklan 1 kohdan alakohdassa mainittujen maksutapahtumien suorittamistapojen suhteen joissakin tapauksissa määrittää vähimmäismäärän operaatioita, joista luottolaitokset voivat veloittaa direktiivin 18 artiklassa määritellyt kohtuulliset maksut. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ehdotetuissa säännöksissä esitetään kohtuullisia kustannuksia perusmaksutileille kokonaisuudessaan.

Direktiivin 17 artiklan 8 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia luottolaitosten tarjoavan kuluttajalle tämän halutessa tilinylitysmahdollisuutta perusmaksutilille. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska luotonantopalveluiden tarjoaminen on mahdollista jo nykyisen sääntelyn puitteissa.

Direktiivin 18 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että luottolaitokset toteuttavat erilaisia hinnoittelujärjestelmiä riippuen kuluttajan pankkipalvelujen käytön tasosta siten, että heikommassa asemassa olevat kuluttajat voisivat saada tietyin ehdoin edullisemmat ehdot. Tätä

mahdollisuutta ei ehdoteta käytettäväksi, koska ehdotetuissa säännöksissä halutaan säilyttää hinnoittelu mahdollisimman läpinäkyvänä, yksinkertaisena ja yhdenvertaisena.

Direktiivin 25 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat perustaa erityismekanismin, jonka avulla kuluttajat, joilla ei ole maksutiliä jäsenvaltion alueella, voivat avata perusmaksutilin veloitusetta. Tätä mahdollisuutta ei ehdoteta implementoitavaksi, koska ehdotetuissa säännöksissä halutaan säilyttää hinnoittelu mahdollisimman läpinäkyvänä, yksinkertaisena ja yhdenvertaisena.

3.2.2 Direktiivin säännökset, joita ei ehdoteta täytäntöönpantaviksi

Direktiivin 19 artiklan 2 kohdan e alakohtaa ei ehdoteta täytäntöönpantavaksi. Direktiivin 19 artiklan 2 kohdan e alakohdan mukaan luottolaitos saisi irtisanoa kuluttajan perusmaksutilin, jos kuluttaja on avannut toisen maksutilin, joka sisältää perusmaksutilin määritellyt palvelut ja ominaisuudet.

Esitetyissä säännöksissä ei ehdoteta toimeenpantavaksi perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan alakohdan 5 mahdollistamaa kansallista optiota, joka oikeuttaisi perusmaksutiliä tarjoavan luottolaitoksen kieltäytymään tarjoamasta perusmaksutiliä kuluttajalle, jolla on jo avattuna maksutili, joka sisältää jo perusmaksutililtä vaadittavat palvelut ja ominaisuudet. Koska 16 artiklan 5 kohdan mahdollistamaa luottolaitosten kieltäytymistä ei toimeenpanna, niin 19 artiklan 2 kohdan e alakohdan toimeenpano ei olisi linjassa tämän valinnan suhteen.

3.2.3 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Tilinumeron siirrettävyys

Perusmaksutilidirektiivin velvoittaman tilinsiirtopalvelun yhtenä mahdollisena vaihtoehtona olisi kansallinen tilinumeron siirrettävyys. Tilinumeron siirrettävyydellä tarkoitetaan, että kuluttaja voisi säilyttää vanhan tilinumeronsa pankkia vaihtaessaan, niin kuin nykyisin puhelinnumeron voi säilyttää samana liittymäntarjoajaa vaihtaessa. Kuitenkin tilinumeron siirrettävyydessä ja puhelinnumeron siirrettävyydessä on eroavaisuutensa. Tilinumeron siirrettävyyttä on tutkittu 2000-luvulla Iso-Britanniassa, Norjassa, Alankomaissa ja Ranskassa. Tutkimuksissa todetaan, että vaikka tilinumeron siirrettävyydellä nähdään helpottavan kuluttajien elämää ja lisäävän pankkien välistä kilpailua, sen perustamiskustannukset ovat suuremmat verrattuna järjestelmästä aiheutuviin hyötyihin.

Alankomaissa markkinaehtoinen tilinumeron siirrettävyys oli toiminnassa 1980-luvulla, mutta palvelu lopetettiin kysynnän puuttuessa. Alankomaissa mietittiin järjestelmän uudelleen perustamista 2000-luvulla, mutta pelkät järjestelmän perustamiskustannukset pankeille olisivat arviolta olleet 300–500 miljoonaa euroa, joita pidettiin liian suurina järjestelmästä saataviin hyötyihin verrattuna. Alankomaissa päädyttiinkin perustamaan tilin siirtopalvelu (*Overstapservice*), joka ohjaa pankin vaihdon jälkeen vanhalle tilille tulevat maksut kuluttajan uuden pankin tilille. Tämän palvelun perustamiskustannukset olivat Alankomaiden pankkisektorin noin 20 miljoonaa euroa.

Tiettävästi ainoa toimiva tilinumeron siirrettävyyttä muistuttava palvelu on Ruotsin *Bankgirot*. *Bankgirot* on markkinaehtoinen yrityksille tarkoitettu palvelu. Yritys saa palvelussa *bankgirot*-numeron, joka ohjaa varat sitten pankkitilille. *Bankgirot*-numero pysyy siis samana, vaikka alla oleva tilinnumero muuttuisi yrityksen pankin vaihtuessa. Tämän takia kyseessä on ennemmin numeron siirrettävyys kuin tilinumeron siirrettävyys. *Bankgirot*-järjestelmä on kehittynyt vuosikymmenien aikana, joten sille ei ole olemassa selkeitä perustamiskustannuksia.

Komission perusmaksutilidirektiiviä koskevassa vaikutusarvioissa on arvioitu tilinumeron siirrettävyyden maksavan noin 15 miljardia euroa koko EU-alueelle hyötyjen jäädessä noin yhdeksään miljardiin euroon. Lisäksi voidaan olettaa, ettei kustannusten ja hyötyjen suhde eroa merkittävästi Suomen ja EU-tason välillä. Suomen markkinoille aiheutuvia kustannuksia on vaikeaa arvioida, mutta perustamiskustannusten kokoluokan arviot ovat satoja miljoonia euroja. Koska kyseessä olisi suuri investointi ja arvioin mukaan yli kymmenen kertaa kalliimpi kuin siirtopalvelun toteuttaminen, tilin siirtopalvelua pidetään suositeltavampana vaihtoehtona. Lisäksi komissio toteaa perusmaksutilidirektiivin vaikutusarvioissaan, ettei se kannata kansallisen tilinumeron siirrettävyyden toteuttamista, vaan kehottaa jäsenvaltioita odottamaan EU-tasoisia ratkaisuja. Siirtopalvelun toteuttamista tilinumeron siirrettävyyden sijaan voidaan pitää pääministeri Sipilän hallitusohjelman periaatteiden mukaisena.

Maksujen ja e-laskujen edelleen lähetys 13 kuukauden ajan

Lakiesityksessä esitetään saapuvien maksujen, suoraveloituspöytäkirjojen ja e-laskujen edelleen lähettämistä siirtävän luottolaitoksen suljetulta maksutililtä vastaanottavan luottolaitoksen ylläpitämälle maksutilille tai e-laskuosoitteeseen 13 kuukauden ajan. Vastaavia edelleenlähetysjärjestelmiä on käytössä Alankomaissa ja Isossa-Britanniassa. Kuluttajan vaihtaessa luottolaitosta hän eikä luottolaitos pysty vaikuttamaan siihen, kauanko laskun tai maksun lähettäjällä kestää päivittää kuluttajan uusi tilinumeron järjestelmiinsä. Siirtopalvelun edelleen lähetys -toiminto varmistaisi laskujen ja maksujen saapumisen asiakkaan uudelle tilille sekä antaisi laskujen ja maksujen lähettäjille aikaa päivittää järjestelmänsä.

Siirtopalvelun edelleenlähetyskauden pituuden on syytä olla vähintään yhden budjettivuoden yli, koska yleensä toistuvat maksut ja laskut tulevat vähintään kerran vuodessa, jolloin liian lyhyen kauden takia maksuja tai laskuja voisi jäädä ottamatta huomioon. Järjestelmän vähimmäiskattavuuden tulee tällöin olla 13 kuukautta, joka on myös Alankomaiden siirtopalvelun (*Overstapservice*) edelleenlähetysaika. Ison-Britannian vastaavanlainen siirtopalvelun (*the Current Account Switch Service*) maksujen ja laskujen uudelleenohjaus toimii jopa 36 kuukauden ajan.

Tällainen siirtopalvelun lisäpalvelu vähentäisi asiakkaan huolia luottolaitoksen vaihtamiseen liittyvistä maksujen ja laskujen siirroista. Siirtopalvelun edelleen lähetyspalvelun voidaan nähdä täten lisäävän asiakkaiden liikkuvuutta ja edistävän luottolaitosten välistä kilpailua. Isossa-Britanniassa edelleenlähetyspalvelun tarjonta näkyi selkeästi tiliasioinnin vaihtamisten lisääntymisenä, esimerkiksi vuoden 2012 viimeisellä kvartaalilla tiliasioinnin siirtämisiä oli 261 000, kun taas 2013 viimeisellä kvartaalilla uuden siirtopalvelun käyttöönoton myötä tilinasioinnin siirtoja oli 306 000. Tiliasioinnin siirrot ovat kuitenkin vähentyneet toissa vuonna. Vuoden 2014 viimeisellä kvartaalilla siirtoja oli 260 000 ja vuoden 2014 viimeisellä kvartaalilla siirtoja oli 257 000.

E-laskut osana perusmaksutilipalveluja

Suomessa oli vuonna 2014 voimassa hieman vajaa neljä miljoonaa yksittäisen asiakkaan e-laskusopimusta, ja määrä on kasvanut koko ajan suuremmaksi. Suomessa SEPA-suoraveloitusten käyttö on hyvin vähäistä. Huomioiden direktiivin tavoitteet, on direktiivin toimeenpanossa perusteltua lisätä e-laskut kansallisen lainsäädännön soveltamisalan piiriin.

3.3 Keskeiset ehdotukset

3.3.1 Laki luottolaitostoiminnasta

Keskeinen muutosehdotus on perusmaksutilidirektiivin mukaisen perusmaksutilisäännösten toimeenpano Suomessa. Ehdotuksen mukaan kaikille ETA:lla laillisesti asuville luodaan oikeus saada perusmaksutili ja määritellään, mitkä ovat siihen liittyvät vähimmäispalvelut. Velvollisuus tarjota näitä tilejä ja palveluita koskee talletuspankkeja, jotka jo nyt tarjoavat maksutilejä ja –palveluita. Säännösten kohdejoukko, asiakkaat, joilla tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä, on pääosiltaan sama kuin nykyisessä peruspankkipalveluiden tarjontaa koskevassa sääntelyssä.

Peruspankkibilejä ja niihin liittyviä palveluita tarjottaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen. Kaikkien ETA:lla laillisesti asuvien on voitava saada perusmaksutili ja siihen liittyvät palvelut. Ainoat hyväksyttävät kieltäytymisen perusteet ovat rahanpesulaista johtuvat syyt. Perusmaksutilin ja siihen liittyvien palveluiden saannin ja käytön tulee myös olla käytännössä mahdollista, myös esimerkiksi toimintarajoitteisille henkilöille. Talletuspankkien tulee tarvittaessa sopeuttaa palveluitaan riittäväällä tavalla tämän oikeuden toteuttamiseksi.

Toinen keskeinen muutosehdotus on maksupalveluita tarjoaville talletuspankeille asetettava velvollisuus tarjota vahvan sähköisen tunnistamisen palveluita myös perusmaksutiliasiakkailleen samalla tavoin kuin ne tarjoavat näitä palveluita muille asiakkailleen. Nyky-yhteiskunnassa toimimiseksi on oleellista kyetä tunnistautumaan vahvalla sähköisellä tunnisteella myös muutoin kuin käytettäessä maksupalveluita. Nykytilanteessa vain luottolaitosten tarjoamat vahvan sähköisen tunnistautumisen palvelut ovat riittävän kattavat. Ehdotuksen mukaan palvelun tarjonnasta voisi kieltäytyä vain objektiivisin syin. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi jos muualla laissa asetetaan vaatimuksia vahvan sähköisen tunnistusvälineen myöntämiselle (muun muassa henkilötunnus, väestötietojärjestelmämerkintä). Mikäli vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua ei voida tällaisista syistä johtuen voida tarjota, on tarjottava maksupalveluiden käytön mahdollistava sähköinen tunnistautumispalvelu.

3.3.2 Laki Finanssivalvonnasta

Keskeisin muutosehdotus on laajentaa Finanssivalvonnan toimivaltaa määrätä rikemaksu tiettyjen perusmaksutilidirektiivin toimeenpanosäädösten rikkomisesta. Rikemaksun voisi ehdotuksen mukaan määrätä tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvollisuuden, kuluttajilta perittäviä maksuja koskevien velvollisuuksien tai korvausvelvollisuuden sekä vastaanottavan tai siirtävän palveluntarjoajan velvollisuuksien laiminlyönnistä tai rikkomisesta. Rikemaksun voisi määrätä myös perusmaksutilin tarjoamisvelvollisuuden, perusmaksutilin ominaisuuksia, palveluntarjontaa ja asiakkaalta perittäviä maksuja tai irtisanomista koskevat velvollisuuksien laiminlyönnistä tai rikkomisesta.

Toinen keskeinen ehdotus on määrätä Finanssivalvonta toimimaan perusmaksutilidirektiivissä tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena ja yhteysviranomaisena.

3.3.3 Maksupalvelulaki

Keskeisimmät muutosehdotukset ovat säädökset keskeisimpien maksullisten maksupalveluiden hintojen vertailusivustosta, maksuja koskevasta tietoasiakirjasta ja sanastosta, maksuerittelystä ja tilinsiirtopalvelusta.

Finanssivalvonnalle annettaisiin tehtäväksi huolehtia, että Suomessa on vähintään yksi tietojavertailtava sivusto. Maksuja koskevassa tietoasiakirjassa ja sanastossa annettaisiin kuluttajalle ennakkotietoina maksupalveluiden käsitteistö ja, mikäli palveluntarjoaja tarjoaa kyseisiä palveluita, myös niistä veloittavat maksut. Maksuerittelyssä kuluttajalle annettaisiin yksityiskohtaiset tiedot vähintään kerran vuodessa maksutilistä, siihen liittyvistä palveluista veloitetut maksut ja mahdolliset korot.

Tilinsiirtopalvelun tarjoaminen säädettäisiin luottolaitosten velvollisuudeksi. Mikäli muut palveluntarjoajat tarjoavat kyseisiä palveluita, on ne tarjottava ehdotetun sääntelyn mukaisesti. Ehdotuksessa säädetään yksityiskohtaisesti muun muassa siirtävän ja vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuuksista ja siirtoon käytettävissä olevasta ajasta. Lisäksi säädettäisiin siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudesta lähettää edelleen saapuvat tilisiirrot, suoraveloitusmääräykset ja e-laskut. Tämä tukee siirtopalvelun käytettävyyttä varmistamalla, että saapuvat tilisiirrot, veloitukset ja e-laskut saavuttavat vastaanottajansa tilinsiirrosta huolimatta. Lisäksi säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta avustaa kuluttajaa rajat ylittävässä tilinsiirrossa.

Valvontaviranomaisiksi säädettäisiin nykytilaa vastaavasti Finanssivalvonta ja kuluttaja-asiamies. Finanssivalvonta nimettäisiin perusmaksutilidirektiivin mukaiseksi yhteysviranomaiseksi. Valvontaviranomaiset voisivat kieltäytyä valvontayhteistyöstä toisen ETA-valtion valvontaviranomaisen kanssa vain laissa säädetyllä perusteella. Eräissä tapauksissa valvontaviranomaisten erimielisyyksiä voitaisiin saattaa Euroopan pankkiviranomaisen ratkaistavaksi.

4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET

4.1 Taloudelliset vaikutukset

4.1.1 Vaikutukset toimialalle

Esitetyt säännökset koskevat ainoastaan maksupalveluja tarjoavia luottolaitoksia ja maksulaitoksia. Sen vuoksi esityksellä ei pitäisi olla merkittäviä vaikutuksia näiden toimijoiden ulkopuolelle.

Esitettyjen säännösten mukainen tilinsiirtopalvelu aiheuttaa maksupalveluja tarjoaville luottolaitoksille ja sitä mahdollisesti tarjoaville maksulaitoksille kustannuksia. Suomessa luottolaitoksilla on jo käytössä yhteiset ohjeet tiliasioinnin siirron suhteen. Esitetyt säännökset vähentävät nykytilaan verrattuna luottolaitosten käytettävissä olevaa aikaa siirtää tiliasiointi. Lisäksi esitettyyn siirtopalveluun kuuluisi suljetulta tililtä 13 kuukauden ajan saapuvien tilisiirtojen, suoraveloitusmääräysten ja e-laskujen siirrot uudelle maksupalveluntarjoajalle. Edelleenlähetysjärjestelyjen perustamiskustannukset toimialalle voivat olla merkittävät. Lisäksi järjestelyn ylläpidosta aiheutuisi kustannuksia. Voidaan pitää todennäköisenä, että siirtopalvelun järjestelyistä aiheutuvat kustannukset peritään loppujen lopuksi asiakkailta tilipalveluihin liittyvinä maksuina.

Koska siirtävää maksupalveluntarjoajaa, jolla ei enää ole asiakassuhdetta, veloitetaan edelleen lähettämään jo suljettuun tiliin liittyviä maksuja, palveluntarjoajalle ei kerry palvelusta tuottoa kustannusten kattamiseksi. Kuitenkin voidaan olettaa, että pitkällä aikavälillä palveluntarjoajien vaihdot jakautuvat tasaisesti, jolloin myös aiheutuvat kustannukset jakautuvat tasaisesti palveluntarjoajien kesken.

Ehdotuksen mukaan peruspankkipalvelu-käsite tulisi sisältämään myös verkkopankkipalvelun ja -tunnukset. Tästä syystä verkkopankkia tarjoavien toimijoiden tulee luoda kirjautumisjärjestelmä verkkopankkiin henkilöille, joille ei voida tarjota objektiivisin syihin vedoten vahvan tunnistamisen tunnuksia (nykyisin TUPAS-tunnukset). Tällaisen verkkopankkiin kirjautumisjärjestelmän kehittämisestä ja perustamisesta aiheutuu kustannuksia toimialalle.

Edellisten lisäksi luottolaitoksille ja maksutiliä tarjoaville maksupalveluntarjoajille aiheutuu kustannuksia kuluttajille toimitettavista tietoasiakirjoista, maksuerittelyistä ja vertailusivuston kustannusten kattamisen avustamisesta sekä tietojen toimittamisesta vertailusivustolle.

Lisäksi voidaan pitää todennäköisenä, että luottolaitokset voivat joutua sopeuttamaan peruspankkipalveluita toimintarajoitteisille sopivimmiksi. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen (14 päivänä joulukuuta 2015) mukaan luottolaitoksen olisi pitänyt sopeuttaa verkkopankkitunnukset näkövammaiselle sopiviksi. Päätöksessään lautakunta arvioi pistekirjoitusta tulostavan tulostimen maksavan 3000–4000 euroa ja ostopalveluna yksi tulostettu pistekirjoitusmaksaisi luottolaitokselle 0,35 euroa. Luottolaitoksilta vaaditaan kuitenkin kohtuullista sopeuttamista, mikä osakseen pienentää luottolaitoksiin kohdistuvia sopeutuskustannuksia.

4.1.2 Vaikutukset asiakkaille

Suomessa kuluttajat vaihtavat luottolaitosta arviolta yhteensä noin 180 000 kertaa vuodessa. Suomessa on yleistä, että kuluttajalla on pankkisuhteita useiden eri luottolaitosten kanssa. Monissa tapauksissa kuluttajan vaihtaessa luottolaitosta hän solmii uuden luottolaitoksen kanssa sopimuksen pankkisuhteesta, mutta kuitenkin säilyttää vielä asiakkuutensa vanhankin luottolaitoksen kanssa. Tätä kautta puhtaita luottolaitosten vaihtoja on vähemmän kuin 180 000. Esitettyjen säännösten tavoite on lisätä kuluttajien liikkuvuutta luottolaitosten välillä ja siten luottolaitosten välistä kilpailua.

Esitetyn tilinsiirtopalvelun kautta tilin vaihtaminen luottolaitoksesta toiseen helpottuu kuluttajalle. Esitettyjen säännösten mukaan velvollisuus ilmoittaa uusi tilinumero maksajille siirtyy kuluttajalta kuluttajan uudelle luottolaitokselle. Lisäksi kuluttajalle tarjoutuva mahdollisuus suljettavalla tilillä tulevien maksujen, suoraveloituseräysten ja e-laskujen siirtoon seuraavan 13 kuukauden ajan helpottaa maksujen ja laskujen saapumista kuluttajalle, antaen samalla aikaa maksujen lähettäjiä päivittää kuluttajan uuden tilinumeron järjestelmiinsä. Järjestelmä tukee maksupalveluntarjoajan vaihtoa suojelemalla kuluttajia mahdollisilta ongelmilta maksujen ja laskujen perille tulon suhteen luottolaitoksen vaihdon yhteydessä. E-laskujen ja suoraveloitusten siirtyessä automaattisesti kuluttajan riski jättää huomaamatta lasku maksamatta pienenee.

Lisäksi eri tarjoajien maksupalveluiden välinen hintavertailu helpottuu asiakkaalle esitetyn vertailusivuston ansiosta, minkä oletetaan lisäävän asiakkaiden liikkuvuutta luottolaitosten välillä. Vertailusivuston ansiosta maksutilien ja peruspankkipalveluiden hinnoittelusta tulee entistä läpinäkyvämpää asiakkaille. Lisäksi monet peruspankkipalveluasiakkaat hyötyvät verkkopankin ja sen tunnusten lisäämisestä peruspankkipalveluihin, mitä on käsitelty tarkemmin kappaleessa 4.3.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitettyjen säännösten mukaan Finanssivalvonnan tulee huolehtia siitä, että vertailusivustoa on olemassa ja sitä ylläpidetään. Lisäksi Finanssivalvonnan tulee pitää listaa vertailusivustoista, joille maksupalveluntarjoajien täytyy toimittaa hinnoittelutietonsa. Vertailusivuston olemassaolosta ja

säännösten mukaisuudesta huolehtimisen ei arvioida edellyttävän Finanssivalvonnalle lisäresursseja. Jos Finanssivalvonta joutuu ylläpitämään vertailusivustoa itse, voi Finanssivalvonta tarvita resurssien lisäystä.

Esitettyjen säännösten mukaan Finanssivalvonnan tulee toimia perusmaksutilidirektiivin tarkoitettamana toimivaltaisena viranomaisena ja kyseisen direktiivin tarkoitettamana yhteysviranomaisena. Tämän ei arvioida edellyttävän Finanssivalvonnalle lisäresursseja. Myöskään kuluttaja-asiamiehen tehtävien ei ennakoida kasvavan niin merkittävästi, että sillä olisi vaikutuksia henkilöresurssointiin.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitetyt säännökset edistävät yhdenvertaisuuden toteutumista. Esitetyillä säännöksillä on myönteisiä vaikutuksia henkilöihin, joilla on ollut vaikeuksia saada avattua maksutiliä tai saada verkkopankkitunnuksia. Tällaisia henkilöitä ovat olleet esimerkiksi maksuhäiriöiset ja toimintarajoitteiset henkilöt, kuten vammaiset. Esitettyjen säännösten mukaan talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin ja siihen liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain rahanpesulainsäädäntöön perustuvasta syystä. Peruspankkipalvelu sisältää esitetyissä säännöksissä myös verkkopankin ja -pankkitunnukset, mikä on uutta verrattuna nykyiseen lainsäädäntöön. Vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjonnasta voisi kieltäytyä vain objektiivisin perustein.

Suomessa 370 000 henkilöllä oli ainakin yksi maksuhäiriömerkintä vuoden 2015 lopussa. Yhden maksuhäiriömerkinnän ei pitäisi vaikeuttaa henkilön asioimista luottolaitoksessa, mutta useampi maksuhäiriömerkinnällä on vaikutusta henkilön elämään vaikeuttaen sitä. Luottolaitoksilla on velvollisuus tarjota peruspankkipalveluja myös maksuhäiriömerkinnän saaneille henkilöille, mutta verkkopankin ja -tunnusten ei ole tulkittu kuuluvan peruspankkipalveluihin. Ehdotetut säännökset toisivat verkkopankin ja sen tunnusten kautta tapahtuvan vahvan sähköisen tunnistamisen myös maksuhäiriöisille henkilöille.

Suomessa on todettu tapauksia, joissa toimintarajoitteisilla henkilöillä on ollut vaikeuksia saada peruspankkipalveluita. Kuluttajaparlamentti toteutti vuonna 2015 kyselyn, jonka tuloksena 15 prosenttia kyselyyn vastanneista vammaisista henkilöistä totesi, että heillä on ollut ongelmia pankkipalveluiden saatavuudessa. Verkkopankkitunnusten saamisen vaikeus nousi esiin kyselyn tuloksista. Toimintarajoitteisten henkilöiden vaikeuksista saada verkkopankkitunnuksia viestii myös Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös (14 päivänä joulukuuta 2015) näkövammaisen syrjimisestä tapauksessa, jossa pankki kieltäytyi antamasta näkövammaiselle henkilölle verkkopankkitunnuksia turvallisuuteen ja kustannuksiin vedoten. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa päätöksessään, että verkkopankkitunnusten käytön sopeuttaminen näkövammaiselle ei kustannuksiltaan olisi ollut luottolaitokselle liiketoimintaa vaikeuttavaa, ja ettei luottolaitoksella ollut näyttöä siitä, että henkilö käyttäisi verkkopankkitunnuksia väärin. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on lisäksi ottanut useamman kerran viimeisen kolmen vuoden sisällä kantaa luottolaitosten esitettyyn syrjintään.

Verkkopankkitunnusten saamisen voidaan nähdä helpottavan niiden maksuhäiriöisten, toimintarajoitteisten ja muiden henkilöiden elämää, joilta nämä on aikaisemmin evätty ilman selkeää objektiivista perustetta. Verkkopankkitunnusten avulla tapahtuvaa sähköistä tunnistamista voi henkilö hyödyntää myös muissa vahvaa tunnistamista vaativissa internet-palveluissa, kuten viranomaisten verkkopalveluissa. Luottolaitosten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluilla ei tällä hetkellä ole riittävän kattavaa vaihtoehtoa henkilön tunnistamiseksi muissa internet-palveluissa. Lisäksi verkko-

pankkitunnusten voidaan nähdä helpottavan verkkopankin piiriin tulevia päivittäisten pankkiasioiden hoitamista.

5 ASIAN VALMISTELU

5.1 Lainvalmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esityksen valmistelun aikana on järjestetty kaksi kuulemistilaisuutta, johon on kutsuttu edustajia viranomaisista, toimialalta ja kansalaisjärjestöistä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esitysluonnos lähetettiin julkiselle lausuntokierrokselle 16 päivänä maaliskuuta 2016 (Valtioneuvoston hankerekisteri VM026:00/2016). Lausuntoaika päättyi [ ] päivänä huhtikuuta 2016. Esitysluonnos on ollut nähtävänä myös ministeriön internetsivuilla. [...]

6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ

Sisäministeriö valmistelee hallituksen esitystä henkilökorttilain muuttamiseksi. Esitys (/2016 vp) annettiin eduskunnalle huhtikuussa 2016 ja se on eduskunnan käsiteltävänä samanaikaisesti tämän esityksen kanssa. Esityksillä on vaikutusta erityisesti turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden pankkiasiointiin.

Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelevat rahanpesulainsäädännön muuttamista. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevälistuntokaudella 2016.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki luottolaitostoiminnasta

6 §. *Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin.* Perusmaksutilidirektiivissä säädetään perusmaksutilistä ja sen ominaisuuksista. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi perusmaksutilidirektiivin 15, 16 ja 20 artiklan mukaiseksi.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksupalveluita tarjoavalle talletuspankille asetetaan velvollisuus tarjota euromääräistä perusmaksutiliä ja siihen liittyviä palveluita ETA:lla laillisesti asuville. Perusmaksutiliä ja siihen liittyviä palveluita tarjotessaan talletuspankin tulee kohdella kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Perusmaksutiliä ja siihen liittyvien palveluiden käyttöä ei saa tehdä liian vaikeaksi tai rasittavaksi. Esimerkiksi toimintarajoitteisten tulee voida käyttää perusmaksutiliä ja siihen liittyviä palveluita, mukaan lukien vahva sähköinen tunnistaminen, ja talletuspankkien on tarvittaessa sopeutettava palveluitaan tämän oikeuden toteuttamiseksi. Talletuspankki ei saa asettaa perusmaksutilin tai siihen liittyvien maksupalveluiden saamiselle sellaisia ehtoja, joita se ei aseta muille asiakkailleen. Myöskään lisäpalveluiden ostoa ei saa käyttää ehtona perusmaksutilin tai siihen liittyvien palveluiden saamiseksi. Asiakkaalla tarkoitetaan tässä pykälässä luonnollista henkilöä. Momentin muutoksella toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 15 artikla, 16 artiklan 1, 2 ja 9 kohta, 17 artiklan 3 kohta, ja 20 artiklan 2 kohta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, jossa säädettäisiin talletuspankin velvollisuudesta hyväksyä tai hylätä asiakkaan perusmaksutilihakemus kymmenen pankkipäivän sisällä siitä, kun se on vastaanottanut hakemuksen. Talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain rahanpesulaista johtuvasta syystä. Jos talletuspankki hylkää hakemuksen tällä syyllä tai havaitsee, että perusmaksutiliä käytetään lainvastaisesti, on sen myös aloitettava kyseisestä laista johtuvat toimenpiteet. Talletuspankkien on hyväksyttävä asiakasta tunnistaessaan myös muiden ETA-valtioiden toimivaltaisen viranomaisten myöntämä sellainen henkilöasiakirja, jota käyttäen asiakas olisi voinut avata perusmaksutilin kyseisessä tunnistamisasiakirjan myöntäneessä ETA-valtiossa. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan 3, 4 ja 8 kohta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jonka mukaan kieltäytymisen peruste on ilmoitettava asiakkaalle viivytyksettä, kirjallisesti ja maksutta. Ilmoitusta ei kuitenkaan tule antaa mikäli se olisi kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai rahanpesulain tavoitteiden vastaista. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa kieltäytymisestä kyseiselle talletuspankille ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan 7 kohta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *4 momentti*, jossa säädettäisiin, että talletuspankin on asetettava asiakkaan saataville maksutta helposti käytettävissä olevia tietoja ja annettava neuvoja perusmaksutilleistä ja niihin liittyvistä maksupalveluista, veloittavista maksuista sekä käyttöehdoista. Tiedoista on käytävä ilmi, ettei lisäpalveluiden ostoa ole pakollista perusmaksutilin ja siihen liittyvien palveluiden saamiseksi. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 20 artiklan 2 kohta.

Pykälän uudessa 5 *momentissa* säädettäisiin, että talletuspankkien on tiedotettava riittävästi yleisöä perusmaksutilien saatavuudesta, perusmaksutilien ja niihin liittyvien maksupalveluiden ominaisuuksista ja ehdoista sekä menetelmistä, jotka mahdollistavat vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen käytön. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 20 artiklan 1 kohta.

6 a §. *Perusmaksutilin ominaisuudet ja siitä perittävät maksut.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi perusmaksutilin ominaisuuksista ja siitä perittävistä maksuista koskeva pykälä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 17 ja 18 artikla.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin, että perusmaksutilin tulee sisältää palvelut perusmaksutilin avaamiseksi, käyttämiseksi ja sulkemiseksi, varojen tallettamiseksi, käteisen nostamiseksi ETA:lla, maksutapahtumien toteuttamiseksi suoraveloituksina, maksukortilla, tilisiirroilla, pankkipäätteillä, luottolaitoksen toimipisteissä ja luottolaitoksen verkkopalveluissa. Varojen nostaminen voi olla mahdollista joko konttorissa tai automaatilla. Maksukortilla tulee olla mahdollista suorittaa maksuja myös verkossa ja tilisiirtojen tekeminen tulee olla mahdollista myös pysyväistimeksiantoina. Talletuspankin on tarjottava näitä palveluita samassa laajuudessa kuin ne jo tarjoavat niitä muille asiakkailleen. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 17 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin, ettei talletuspankki saa rajoittaa 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden tapahtumamääriä. Tällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 17 artiklan 4 kohta. Lisäksi säädettäisiin, että talletuspankkien on tarjottava vahva sähköinen tunnistuspalvelu perusmaksutiliasiakkaalleen, jos se tarjoaa sitä muille asiakkaille. Talletuspankki voisi kieltäytyä tarjoamasta vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua asiakkaalleen vain lakiin perustuvilla objektiivisilla syillä, esimerkiksi jos asiakkaalla ei ole henkilötunnusta tai häntä ei ole merkitty väestötietojärjestelmään. Näissä tapauksissa pankin on tarjottava rajoitetumpaa, vain peruspankkitiliin ja siihen liittyvien palveluiden käyttämiseen soveltuvaa sähköistä tunnistusmenetelmää. Asiakkaalla tarkoitettaisiin tässä pykälässä luonnollista henkilöä.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin, että asiakkailta veloittettavien maksujen tulee olla kohtuullisia ja vastattava niistä talletuspankille aiheutuvia todellisia kustannuksia. Vaatimus koskee myös niitä maksuja, jotka veloitetaan puitesopimuksessa vahvistettujen ehtojen täyttämättä jättämisestä. Kohtuullisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon ainakin kansallinen tulotaso ja talletuspankkien maksutiliin liittyvistä palveluista keskimäärin veloittamat maksut Suomessa. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 17 artiklan 5 ja 6 kohta ja 18 artikla.

6 b §. *Perusmaksutilin puitesopimukset ja irtisanominen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi perusmaksutilin puitesopimuksia ja irtisanomista säätelevä pykälä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilin 19 artikla.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin, että perusmaksutilin puitesopimukseen sovelletaan maksupalvelulakia, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilin 19 artiklan 1 kohta. Lisäksi säädettäisiin, että asiakkaalla tarkoitetaan tässä pykälässä luonnollista henkilöä.

Pykälän 2 *momentin mukaan* talletuspankki voi irtisanoa perusmaksutilin puitesopimuksen vain, jos asiakas on tahallisesti käyttänyt maksutiliä laittomiin tarkoituksiin, maksutilillä ei ole ollut tapahtumia 24 kuukauden aikana, asiakas on antanut virheellisiä tietoja, ja oikeat tiedot olisivat johtaneet perusmaksutilihakemuksen hylkäämiseen, tai asiakas ei enää asu laillisesti ETA:lla. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 19 artiklan 2 kohta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että talletuspankin on ilmoitettava perusmaksutilin irtisanomisesta ja sen perusteista asiakkaille kirjallisesti ja maksutta. Jos talletuspankki irtisanoo perusmaksutilin 2 momentin 2 tai 4 kohdan perusteella, irtisanomisesta olisi ilmoitettava vähintään kahta kuukautta ennen irtisanomisen voimaantuloa, ellei ilmoituksen teko olisi kansallisen turvallisuuden tai yleisen järjestyksen vastaista. Jos talletuspankki irtisanoo perusmaksutilin 2 momentin 1 tai 3 kohdan perusteella, irtisanominen olisi voimassa välittömästi. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa irtisanomisesta kyseiselle talletuspankille ja toimivaltaiselle viranomaiselle. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 19 artiklan 4 ja 5 kohta.

6 c §. *Perusmaksutiliraportointi.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi perusmaksutiliraportointia koskeva pykälä. Talletuspankeille asetettaisiin velvollisuus ilmoittaa Finanssivalvonnalle, tarjoaako se tämän luvun 6 a §:ssä ja 6 b §:ssä tarkoitettuja perusmaksutilejä sekä avattujen perusmaksutilien ja evätyjen perusmaksutilihakemusten lukumäärä. Raportointi on tarpeen, koska Suomen on toimitettava perusmaksutilidirektiivin 27 artiklan mukaisesti kyseiset tiedot komissiolle.

6 d §. *Neuvontavelvollisuus vaihtoehtoisesta riidanratkaisumenettelystä.* Talletuspankeille asetettaisiin pykälässä velvollisuus neuvoa kuluttajaa menettelyistä saattaa talletuspankin päätös perusmaksutilihakemuksen hylkäämisestä tai perusmaksutilin irtisanomisesta vapaaehtoisen riidanratkaisuelimen käsiteltäväksi. Tämä velvollisuus sisältäisi myös perusmaksutiliin liittyvät palvelut. Pankin olisi nimettävä käytettävä riidanratkaisuelin kuluttajalle. Pykälällä toimeenpantaisiin perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan 7 kohta ja 19 artiklan 5 kohta.

19 a §. *Finanssivalvonnan määräystenantovaltuudet.* Pykälän mukaan Finanssivalvonta voisi antaa tarkempia määräyksiä tämän luvun 6 §:ssä ja 6 a §:ssä tarkoitetusta perusmaksutilistä, sen ominaisuuksista ja tarjottavista palveluista sekä 6 c §:ssä tarkoitusta perusmaksutiliraportoinnista. Kaikista perusmaksutiliin ja siihen liittyviin palveluihin, mukaan lukien sähköisen tunnistamisen palvelut, ei ole tarkoituksenmukaista säätää laissa, huomioiden myös palveluntarjonnassa tapahtuva tekninen kehitys. Perusmaksutiliraportoinnin tarkka sisältö ja ETA:lla asetettavat raportointiaikataulut tarkentuvat myöhemmin niin sanotun 2. tason EU-sääntelyn myötä, joten niistä ei ole tarkoituksenmukaisesti säätää laissa. Siten Finanssivalvonnan valtuus antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä näistä on perusteltu.

1.2 Laki Finanssivalvonnasta

38 §. Rikemaksu. Perusmaksutilidirektiivin 26 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava säännökset seuraamuksista, joita sovelletaan tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetun kansallisen lainsäädännön rikkomiseen. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varottavia.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän uusi 7 kohta, jossa säädettäisiin rikemaksun piiriin kuuluvaksi laiminlyönnit tai rikkomukset, jotka koskevat maksupalvelulaissa säädettävää tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvollisuutta, kuluttajilta perittäviä maksuja koskevia velvollisuuksia tai korvausvelvollisuutta, vastaanottavan ja siirtävän palveluntarjoajan velvollisuuksia.

Lisäksi momenttiin lisättäisiin uusi 8 kohta, jonka mukaan rikemaksun piiriin kuuluisivat teot, joilla rikotaan perusmaksutilin tarjoamisvelvollisuutta, perusmaksutilin ominaisuuksille asettuja edellytyksiä, palveluntarjontaa ja asiakkaalta perittäviä maksuja koskevia velvollisuuksia tai perusmaksutilin irtisanomista koskevia velvollisuuksia.

Finanssivalvonnasta annetun lain 39 §:n 1 momentin mukaan Finanssivalvonta antaa valvottavalle ja muulle finanssimarkkinoilla toimivalle julkisen varoituksen, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee muiden kuin mainitun lain 38 §:n 1 momentissa taikka 40 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen finanssimarkkinoita koskevien säännösten tai niiden nojalla annettujen määräysten vastaisesti. Valvottavalle julkinen varoitus annetaan myös, jos valvottava tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee toimilupansa ehtojen tai toimintaansa koskevien sääntöjen vastaisesti. Säännös kattaa myös muut kuin uudessa 7 ja 8 kohdassa tarkoitettut velvollisuudet, joilla täytäntöönpannaan perusmaksutilidirektiivi.

Direktiivin 26 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että toimivaltainen viranomainen voi julkistaa hallinnollisen seuraamuksen, joka määrätään direktiivin säännösten rikkomisen johdosta. Julkistamisesta voidaan poiketa, jos julkistaminen vaarantaa vakavasti finanssimarkkinoita tai aiheuttaa suhteetonta vahinkoa osapuolille. Voimassa olevan Finanssivalvonnasta annetun lain 43 §:ssä säädetään rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun julkistamisesta. Velvoite vastaa direktiivin 26 artiklan 2 kohdassa säädettyä.

50 i §. *Toiminta perusmaksutilidirektiivin mukaisena viranomaisena.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin Finanssivalvonnan tehtävästä toimia perusmaksutilidirektiivin 21 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena omalta osaltaan sekä 22 artiklassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena. Finanssivalvonnan on toimitettava muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ilman aiheetonta viivytystä tiedot, jotka ovat niille tarpeen perusmaksutilidirektiivin nojalla säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

1.3 Maksulaitoslaki

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan täydennettävän siten, että lakia sovelletaan myös maksutilin avaamiseen, sulkemiseen, käyttöön ja siirtoon.

1.4 Maksupalvelulaki

1 §. *Soveltamisala.* Perusmaksutilidirektiivin toimeenpanemiseksi maksupalvelulain soveltamisalaa on tarpeen laajentaa. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi soveltuvin osin kyseisen direktiivin sovellusala, joka on kuluttajilta maksutileistä veloittavien maksujen avoimuus ja vertailukelpoisuus, maksutilien siirtäminen Suomessa sekä toimet, joilla helpotetaan rajat ylittävää maksutilin avaamista.

Samasta syystä 2 momentin maksupalveluiden määritelmän 1 kohtaa ehdotetaan laajennettavaksi sisältämään maksutilin avaamisen ja sulkemisen, käyttämisen ja siirron. Perusmaksutilidirektiivissä säädetään myös perusmaksutilistä.

Perusmaksutilisäädökset toimeenpannaan luottolaitostoiminnasta annetussa laissa. Koska myös perusmaksutileihin sovelletaan maksupalvelulaissa toimeenpantavina perusmaksutilidirektiivin säännöksiä, ehdotetaan viittaussäännöksenä lisättäväksi uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi.

8 §. *Määritelmät.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudet 5 a–5 h kohdat, joissa määritellään laissa käytettävät perusmaksutilidirektiivin, perusmaksutilin, yhteisen käsitteistön, yhteisen tunnuksen, siirtävän ja vastaanottavan palveluntarjoajan, SEPA-asetuksen ja Euroopan pankkiviranomaisen

käsitteet. Yhteisellä käsitteistöllä tarkoitetaan perusmaksutilidirektiivin 3 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua luetteloa. Yhteisellä tunnuksella tarkoitetaan perusmaksutilidirektiivin 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua tunnusta.

9 §. *Yleissäännös annettavista tiedoista ja ilmoituksista.* Pykälään ehdotetuilla muutoksilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 4 artiklan 2 kohta b–e alakohdat ja 4 kohta 2 alakohta, 5 artiklan 3 kohta a, b ja d alakohdat sekä 6 artikla.

Pykälän *1 momenttia* ei ehdoteta kirjoitustavaltaan muutettavaksi. Sovellettaessa momenttia maksuja koskevaan tietoasiakirjaan ja sanastoon sekä maksuerittelyyn, ehdotetaan, että momentissa mainittu vaatimus selkeästä ja ymmärrettävästä muodosta tulkitaan sisältävän myös edellytys harhaanjohtamattomuudesta, asiakirjan lyhyydestä, helppotajaisuudesta esitystapansa, asettelunsa ja kirjainkokonsa puolesta sekä myös mustavalkoisena tulostuksena tai kopiona, jos alkuperäinen asiakirja on värillinen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *2 momentti*, jossa edellytetään palveluntarjoajien käyttävän yhteistä käsitteistöä kuluttajille annettavissa sopimus- ja kaupallisissa tiedoissaan ja markkinointitiedoissaan. Palveluntarjoajille olisi sallittua käyttää myös markkinointinimiä, jos ne yksilöivät vastaavat yhteiset käsitteet.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *3 momentti*, jossa sallitaan markkinointinimien käyttö maksuja koskevassa tietoasiakirjassa ja maksuerittelyssä toissijaisina nimityksinä.

9 a §. *Vertailusivusto.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi maksupalveluiden hintoja vertailevia sivustoja koskeva pykälä. Ehdotetuilla muutoksilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 7 artikla.

Vertailusivuston ylläpitäjä voi olla joko yksityinen toimija tai viranomainen. Pykälän *1 momentissa* asetetaan Finanssivalvonnan tehtäväksi huolehtia, että Suomessa on vähintään yksi tällainen sivusto. Momentissa myös edellytetään, että sivustolla on oltava vertailutiedot edustavimmista maksutileihin liittyvistä palveluista. Sivuston on vertailtava vähintään ETA-valtioissa yhdenmukaistetun ja kansallisen maksupalveluiden luettelon sisältämiä palveluita. Sivuston on yleisesti käytettävä selkeää ja yksiselitteistä kieltä. Lisäksi edellytetään, että vertailutietona käytetään myös, kuuluvatko maksutilin varat Suomen talletussuojan piiriin. Tällä tiedolla voi olla merkitystä kuluttajalle hänen valitessa maksupalveluiden tarjoajaa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin verkkosivuston riippumattomuudesta ja edellytettäisiin, että se tarjoaa täsmällisiä, ajantasaisia ja riittävän kattavia tietoja maksupalveluista ja niiden hinnoista. Riippumattomuus edellyttää muun muassa, että sivustolla on ilmoitettava selkeästi sivuston omistajat ja sen on asetettava ja julkaistava selkeät ja puolueettomat vertailuperusteet. Ajantasaisuuden varmistamiseksi sivustoa tulee päivittää tiedot riittävän usein ja siellä on ilmoitettava viimeinen päivitysajankohta. Sivuston tulee myös tarjota tehokas menettely, jolla voidaan ilmoittaa sivustolla olevista vääristä tiedoista. Finanssivalvonnalle asetetaan velvollisuus ylläpitää verkkosivuillaan luetteloa sivustoista, jotka täyttävät tämän pykälän vaatimukset. Tietojen kattavuuden varmistamiseksi palveluntarjoajille asetetaan velvollisuus ilmoittaa maksupalveluistaan, niiden hinnoittelusta ja mahdollisista muutoksista Finanssivalvonnan luettelossa mainituille sivustoille.

Sivuston rakentamisesta ja ylläpidosta aiheutuu sivuston ylläpitäjälle kustannuksia, joten *3 momentissa* asetettaisiin ylläpitäjälle mahdollisuus veloittaa palveluntarjoajalta kohtuulliset kustannukset. Sivuston käytön on oltava kuluttajalle maksutonta.

10 §. *Ennakkotietojen antaminen.* Pykälään ehdotettavilla muutoksilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 4 artiklan 1 kohta. Pykälän *1 momentissa* säädetään ennakkotietojen antamisesta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältää viittauksen myös maksuja koskevaa tietoasiakirjaan ja sanastoon.

Nykyisessä *2 momentissa* säädetään poikkeus ennakkotietojen antamisesta, kun puitesopimus tehdään etäviestimellä. Perusmaksutilidirektiivi ei salli tällaista poikkeusta maksuja koskevan tietoasiakirjan ja sanaston osalta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei poikkeusta sovelleta maksuja koskevaan tietoasiakirjaan ja sanastoon.

10 a §. *Maksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi maksuja koskevaa tietoasiakirjaa ja sanastoa koskeva pykälä. Ehdotetuilla muutoksilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 4 artikla.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin palveluntarjoajalle velvollisuus toimittaa kuluttajalle erillinen maksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto sekä säädetään asiakirjan ja sanaston sisältö. Tietoasiakirjan tulee olla lyhyt ja, jotta se erottuu muusta materiaalista, sisällettävä ensimmäisen sivun yläreunassa vierekkäin otsikko ”maksuja koskeva tietoasiakirja” ja yhteinen tunnus. Asiakirjassa on oltava sanastomuotoinen yhteinen käsitteistö. Jos palveluntarjoaja tarjoaa näiden käsitteiden mukaista palvelua, asiakirjassa on oltava kutakin palvelua vastaavat maksut. Väärinymmärrysten välttämiseksi sanastossa ja muussa käsitteistössä on käytettävä selkeää ja yksiselitteistä yleiskieltä. Lisäksi asiakirjassa on oltava maininta siitä, että edustavimpien maksutiliin liittyvien palveluiden maksut, ja että ennen sopimusta annettavat tiedot ja sopimustiedot kaikkien palveluiden osalta esitetään muissa asiakirjoissa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, missä valuutassa asiakirja on esitettävä. Asiakirjan on oltava maksutilin valuutassa, tai kuluttajan ja palveluntarjoajan niin sopiessa, muussa ETA-valtion valuutassa. Lisäksi säädettäisiin, että jos yksi tai useampi palvelu tarjotaan osana palvelupakettia, on asiakirjassa ilmoitettava koko paketista veloitettu maksu, pakettiin sisältyvät palvelut ja niiden määrä sekä kaikista pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittava lisämaksu.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta pitää tietoasiakirja ja sanasto aina kuluttajan saatavilla. Ne on asetettava myös muiden kuin asiakkaiden helposti saataville, mahdollisuuksien mukaan sähköisessä muodossa palveluntarjoajan verkkosivustolle ja kuluttajalle avoimiin tiloihin. Ne on myös annettava kuluttajalle hänen pyynnöstään maksutta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

12 §. *Maksupalvelusta ja maksutilistä annettavat tiedot.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan laajennettavaksi käsittämään myös maksutilistä annettavat tiedot. Pykälän muutoksilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 8 artikla.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi uusi kohta paketoituista palveluista. Kohdassa säädettäisiin, että jos maksutiliä tarjotaan yhdessä maksutiliin kuulumattoman toisen tuotteen tai palvelun kanssa, on annettava tieto siitä, voidaanko maksutili ostaa erikseen, sekä maksujen erittely paketoitusta palvelusta ja erikseen ostettavista palveluista.

15 a §. *Maksuerittely.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi maksuerittelyä koskeva pykälä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 5 artikla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta antaa kuluttajille maksuerittely kaikista maksutiliin liittyvistä palveluista tarkastelujakson aikana veloitetuista maksuista ja koroista. Erittely on annettava vähintään kerran vuodessa maksutta, ja kuluttajan pyytäessä, kirjallisena. Kuluttaja ja palveluntarjoaja voivat sopia erittelyn toimittamisen tiedotuskanavasta. Erittelyssä on käytettävä soveltuvin osin yhteistä käsitteistöä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maksuerittelyn vähimmäissisällöstä. Jotta erittely erottuu muusta materiaalista, sen on sisällettävä otsikko ”maksuerittely” ensimmäisen sivun yläreunassa yhteisen tunnuksen vieressä. Erittelyssä on oltava kustakin palvelusta veloitettu yksikkömaksu ja palvelun käyttökertojen lukumäärä. Jos palvelut on yhdistetty paketiksi, on erittelyssä ilmoitettava paketista veloitettu maksu, pakettimaksun veloituskertojen lukumäärä ja kaikista pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittettava lisämaksu. Erittelyssä on ilmoitettava myös kustakin palvelusta, palvelupaketista ja pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittettujen maksujen kokonaismäärä, soveltuvin osin tilinylityskorot ja tilinylityksestä veloittettujen korkomaksujen kokonaismäärä, soveltuvin osin talletuskorot ja kertyneen koron kokonaismäärä sekä kaikista palveluista veloittettujen maksujen kokonaismäärä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin missä valuutassa maksuerittely on esitettävä. Asiakirjan on oltava maksutilin valuutassa, tai kuluttajan ja palveluntarjoajan niin sopiessa, muussa ETA-valtion valuutassa.

3 a luku. Tilinsiirtopalvelut

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi tilinsiirtopalvelua säätelevä luku. Luvun säädöksillä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 9–14 artikla.

37 a §. *Tilinsiirtopalvelu.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvoitteesta. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 9 artikla. Pykälän mukaan luottolaitoksilla olisi velvollisuus tarjota tilinsiirtopalvelua kuluttajalle, joka avaa Suomeen sijoittautuneen palveluntarjoajan ylläpitämän maksutilin tai jolla on jo tällainen tili. Velvollisuus koskee siirtopalvelun tarjoamista samassa valuutassa olevien maksutilien välillä. Jos muu maksupalveluntarjoaja kuin luottolaitos tarjoaa tilinsiirtopalvelua, on myös sen toimittava tämän luvun säännösten mukaisesti.

37 b §. *Tilinsiirtopalvelusta annettavat tiedot, veloittavat maksut ja vahingonkorvausvelvollisuus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi tilinsiirtopalveluista annettavia tietoja, veloittavia maksuja ja vahingonkorvausvelvollisuutta koskeva pykälä. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 12–14 artikla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin palveluntarjoajan velvollisuudesta asettaa kuluttajien saataville tiedot vähintään tilinsiirron toteutukseen osallistuvien tehtävistä, toteutusaikatauluista, veloituksista, kuluttajalta pyydettävistä tiedoista ja vaihtoehtoisesta riitojenratkaisumenettelystä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 14 artikla 1 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojen maksuttomuudesta sekä siitä miten ne on kuluttajille annettava. Pykälän mukaan tiedot on asetettava kuluttajien saataville maksutta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä kaikissa kuluttajille avoimissa palveluntarjoajan tiloissa ja sen verkkosivuilla. Tietojen on oltava sähköisessä muodossa jatkuvasti saatavilla, ja ne on annettava pyynnöstä kuluttajalle. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 14 artikla 2 kohta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilinsiirtopalveluista veloittavista maksuista. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 12 artikla. Momentin mukaan kuluttajan tulee saada maksutta siirtävältä ja vastaanottavalta palveluntarjoajalta tiedot voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoraveloituksista ja e-laskuista. Siirtävä maksupalveluntarjoaja ei saa veloittaa vastaanottavaa palveluntarjoajaa tai kuluttajaa siitä, että se toimittaa luettelon voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoraveloitustuutuksista ja e-laskuista, sekä viimeisen 13 kuukauden ajalta tiedot saapuneista toistuvista tilisiirroista, e-laskuista ja tililtä tehdyistä suoraveloituksista. Siirtävä palveluntarjoaja ei myöskään saa veloittaa kuluttajaa tilin sulkemisesta. Muiden tilinsiirtoon liittyvien palveluiden veloitusten tulee olla kohtuullisia ja vastattava palveluntarjoajan kustannuksia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin palveluntarjoajan korvausvelvollisuudesta. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 13 artikla. Momentin mukaan palveluntarjoajan tulee viivytyksettä korvata velvollisuksiensa laiminlyönnistä kuluttajalle aiheutuvat taloudelliset tappiot. Tätä vastuuta ei kuitenkaan sovelleta, jos siirtävä palveluntarjoaja voi vedota epätavallisiin ja ennalta arvaamattomiin seikkoihin, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksiin se ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää. Vastuuta ei sovellettaisi myöskään silloin, jos palveluntarjoajaa sitovat muut EU:n tai kansalliseen lainsäädäntöön perustuvat velvollisuudet.

37 c §. *Vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuudet.* Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 1 kohdan 1 alakohta ja 2, 3 ja 5 kohta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tietyistä vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuuksista. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 2 ja 3 kohta. Tilinsiirtopalvelu on tarjottava kuluttajan valtuutuksessaan määrittelemällä tavalla. Kuluttajan ei ole pakko käyttää kaikkia siirtopalveluun kuuluvia palveluita, esimerkiksi hänen ei ole pakko sulkea siirtävän palveluntarjoajan ylläpitämää tiliään. Kuluttaja voi siten antaa valtuutuksen haluamiinsa siirtopalvelun palveluihin erikseen, ja erikseen siirtävälle ja vastaanottavalle palveluntarjoajalle. Kuluttaja voi valtuutuksessaan yksilöidä siirrettävät saapuvat tilisiirrot, pysyväistoimeksiannot, suoraveloitustuutukset ja e-laskut. Kuluttaja voi valtuutuksessaan määritellä päivän, jona tilinsaldo siirretään vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämälle tilille ja päivän jona tili siirtävällä palveluntarjoajalla suljetaan. Kuluttaja voi myös määritellä päivän, jona pysyväistoimeksiannot tai suoraveloitukset on suoritettava vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämältä tililtä ja e-laskut vastaanotetaan vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämään e-laskuosoitteeseen. Jos maksutilin haltijoita on useita, valtuutus on saatava kultakin heistä. Valtuutus on laadittava sen jäsenvaltion kielellä, jossa siirtopalvelu käynnistetään, jos muusta ei ole sovittu kuluttajan ja palveluntarjoajan välillä.

Palveluntarjoajan velvollisuuksiin kuuluu 1 momentin mukaisesti pyytää kahden päivän kuluessa kuluttajan valtuutuksen saatuaan siirtävää palveluntarjoajaa toimittamaan vastaanottavalle palveluntarjoajalle ja pyydettyä kuluttajalle luettelon voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoraveloitustuutuksista ja e-laskuista, sekä viimeisen 13 kuukauden ajalta tiedot saapuneista toistuvista tilisiirroista, e-laskuista ja tililtä tehdyistä suoraveloituksista, edelleenlähettämään saapuvat tilisiirrot, e-laskut ja suoraveloitukset, peruuttamaan pysyväistoimeksiannot, siirtämään tilinsaldon

vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämälle tilille ja sulkemaan tilin siirtävällä palveluntarjoajalla.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuudesta ilmoittaa siirtävälle palveluntarjoajalle riittävät tiedot kuluttajan uusista yhteystiedoista 1 momentissa säädetyn edelleenlähetyksen ja tilinsaldon siirron mahdollistamiseksi.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuuksista toimia viiden päivän kuluessa siitä, kun se on saanut 1 momentissa määritellyt tiedot. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 5 kohta. Vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuuksiin kuuluvat toteuttaa pysyvästoimeksiannot, suoraveloitukset ja vastaanottaa e-laskut valtuutuksen mukaisesti, tiedottaa kuluttajalle tämän SEPA-asetuksen 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa määritellyistä oikeuksista, ilmoittaa toistuvien tilisiirtojen tekijöille, suoraveloittajille ja e-laskuttajille tiedot vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämästä maksutilistä ja e-laskuosoitteesta sekä toimitettava näille kopio valtuutuksesta sekä ilmoittaa suoraveloittajille ja e-laskuttajille päivä, josta alkaen suoraveloitukset tehdään vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämältä tililtä ja e-laskut vastaanotetaan vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämään e-laskuosoitteeseen. Jos näiden toimenpiteiden suorittamiseksi tarvittavat tiedot puuttuvat, on vastaanottavan palveluntarjoajan pyydettävä ne siirtävältä palveluntarjoajalta tai kuluttajalta.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin siitä, että kuluttajan asettama määräpäivä pysyvästoimeksiannon, suoraveloitusten ja e-laskujen toteuttamiselle on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun vastaanottava palveluntarjoaja saa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 2 kohdan 4 alakohta

Pykälän 5 *momentissa* säädettäisiin siitä, jos kuluttaja toimittaa itse 3 momentin 3 ja 4 kohdassa määritellyt tiedot maksajille, suoraveloittajille ja e-laskuttajille, vastaanottavan palveluntarjoajan tulee toimittaa kuluttajalle 3 momentissa määritellyssä ajassa vakiokirje, jossa ilmoitetaan yksityiskohtaiset tiedot maksutilistä, e-laskuosoitteesta ja valtuutuksessa määritelty alkamispäivä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 5 kohdan 2 alakohta.

37 d §. *Siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudet*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jolla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 4 ja 6 kohta.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin, että siirtävän palveluntarjoajan on toimitettava 37 c §:ssä säädettyt tiedot viiden pankkipäivän kuluessa ja suoritettava toimenpiteet kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltynä päivänä. Siirtävän palveluntarjoajan on lähetettävä saapuvat tilisiirrot ja suoraveloitusmääräykset edelleen vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämälle maksutilille sekä e-laskut vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämään e-laskuosoitteeseen 13 kuukauden ajan valtuutuksessa määritellystä päivästä. Siirtävän maksupalveluntarjoajan tulee ilman aiheetonta viivytystä ilmoittaa edelleenlähetyksestä kyseisen tilisiirron, suoraveloituksen tai e-laskun tekijälle ja kuluttajalle. Velvollisuudella edelleenlähetykseen varmistetaan, ettei tilinsiirron yhteydessä synny katkosta kuluttaja saamiin suorituksiin, veloituksiin ja laskuihin, ja siten tukee tilinsiirtopalvelun käyttöä ja direktiivin kilpailunlisäämistavoitetta. Momentissa asetettavan 13 kuukauden määräajan kuluttua siirtävän palveluntarjoajan on lopetettava saapuvien tilisiirtojen, suoraveloitusmääräysten ja e-laskujen hyväksyminen, jollei muusta ole kuluttajan ja siirtävän palveluntarjoaja välillä sovittu. Tilin sulkeminen edellyttää, ettei kuluttajalla ole maksamattomia sitoumuksia ja kaikki toimenpiteet on saatettu päätökseen. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 4 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei tiliin liitettyjen maksuvälineiden käyttöä saa estää ennen kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltyä päivää. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheetonta viivytystä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 10 artiklan 4 kohta ja 6 kohta.

37 e §. *Rajat ylittävä tilinsiirto*. Uudella pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 11 artikla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että siirtävän palveluntarjoajan on kuluttajalta pyynnön saatuaan annettava maksutta kuluttajalle 37 c §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyt tiedot, siirrettävä positiivinen tilinsaldo vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämälle tilille ja suljettava maksutili. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 11 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jos kuluttaja asettaa määräajan 1 momentissa tarkoitetuille toimille, tämän määräpäivän on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun siirtävä palveluntarjoaja saa pyynnön. Palveluntarjoajan on saatettava 1 kohdassa tarkoitettut toimet päätökseen kuluttajan ilmoittamana päivänä. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheetonta viivytystä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 11 artiklan 2 kohta.

9 luku **Valvonta**

83 §. *Valvontaviranomaiset*. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan laajennettavaksi siten, että Suomen toimivaltaisten viranomaisten on oltava tarvittaessa yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Tietojen vaihtoa ja yhteistyötä on harjoitettava erityisesti tutkinta- ja valvontatoiminnassa. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 22 artiklan 1 ja 2 kohta.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan laajennettavaksi siten, että asiakirjojen luovutusvelvollisuus laajennetaan koskemaan myös tilinsiirtopalveluja ja maksutilejä. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 21 artiklan 1 kohta.

83 a §. *Valvontayhteistyöstä kieltäytyminen*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jolla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 22 artiklan 4 kohta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kieltäytymisen perusteista. Kieltäytyminen olisi mahdollista vain, jos yhteistyö vaarantaisi Suomen itsemääräämisoikeuden, turvallisuuden tai yleisen järjestyksen, yhteistyöpyyntö koskee henkilöä, jota koskeva yhteistyöpyynnössä tarkoitettua asiaa koskeva oikeudenkäynti on vireillä Suomessa tai jos Suomessa on annettu lainvoimainen päätös, joka koskee yhteistyöpyynnön kohteena olevaa henkilöä ja tekoa. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 22 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Suomen toimivaltaisen viranomaisen on kieltäytyessään yhteistyöstä tai tietojenvaihdosta ilmoitettava siitä pyynnön esittäneelle viranomaiselle ja annettava mahdollisimman yksityiskohtaiset tiedot asiasta. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 22 artiklan 2 kohta.

83 b §. *Erimielisyyden saattaminen Euroopan pankkiviranomaisen käsiteltäväksi*. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä, joka säätelee toimivaltaisten viranomaisten välisten erimielisyyksien saattami-

sesta Euroopan pankkiviranomaisen käsiteltäväksi. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 23 artikla.

86 a §. *Eräiden riitojen ratkaisu.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että palveluntarjoajien tulee varmistaa, että maksutilejä ja palveluita koskevat yksittäiset erimielisyydet voidaan saattaa ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi. Palveluntarjoajan tulee tehdä sopimus tällaisen riidanratkaisuelimen kanssa, jollei sopimusta ole jo aikaisemmin tehty. Pykälällä toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 24 artikla.

10 luku **Erinäiset säännökset ja voimaantulo**

86 b §. *Tilinsiirtoraportointi.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi tilinsiirtopalveluiden raportointia koskeva pykälä. Raportointi on tarpeen, koska Suomen on toimitettava perusmaksutilidirektiivin 27 artiklan mukaisesti tiedot siirrettyjen tilien ja evätyjen siirtohakemusten lukumäärästä komissiolle.

86 c §. *Yhteinen käsitteistö.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Finanssivalvonnan velvollisuudesta yhdistää kansallisen alustavan luettelon ja ETA-valtioissa yhdenmukaistetun luettelon edustavimmista maksutiliin liittyvistä maksullisista palveluista ja julkaista lopullinen luettelo. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 3 artiklan 4 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Finanssivalvonnan velvollisuudesta arvioida ja päivittää luetteloa joka neljäs vuosi sekä aina saatuaan päivitetyn ETA-valtioiden yhdenmukaisten luettelon. Osana yleistä valvontatehtäväänsä Finanssivalvonnan tulee myös varmistaa, että palveluntarjoajat käyttävät päivitettyä luetteloa. Finanssivalvonnan tulee ilmoittaa arviointinsa tulokset ja päivitetyn listan komissiolle ja Euroopan pankkiviranomaiselle. Momentilla toimeenpannaan perusmaksutilidirektiivin 3 artiklan 5 kohta.

86 d §. *Finanssivalvonnan määräystenantovaltuudet.* Finanssivalvonta voisi antaa uuden pykälän nojalla määräyksiä 9 a §:ssä tarkoitettusta verkkosivustosta ja 86 b §:ssä tarkoitettusta tilinsiirtoraportoinnista. Kaikista verkkosivuston ja siinä vertailtavien tietojen yksityiskohdista, esimerkiksi käytävistä teknisistä sovelluksista ja päivitystiheydestä, ei ole tarkoituksenmukaista säätää lailla. Tilinsiirtoraportoinnin tarkka sisältö ja ETA:lla asetettavat raportointiaikataulut tarkentuvat myöhemmin niin sanotulla 2. tason EU-säännöksille eikä niissä ole tarkoituksenmukaista säätää laissa. Siten Finanssivalvonnan valtuus antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä näistä on perusteltu.

89 §. *Muut siirtymäsäännökset.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi perusmaksutilidirektiivin 3 artiklan 5 kohdan ja 29 artiklan siirtymäsäännösten mukaisesti.

2 **Voimaantulo**

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2016. Direktiivin edellyttämien kansalliset säännökset ja määräykset on saatettava voimaan viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2016.

3. **Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys**

Elinkeinovapaus

Esityksen 1. lakiehdotuksen 15 luvun 6 §:n mukaan maksupalveluita tarjoavien luottolaitosten tulee tarjota euromääräisiä perusmaksutilejä ja niihin liittyviä maksupalveluita kaikille ETA:lla laillisesti

asuville luonnollisille henkilöille. Vaatimus on perusmaksutilidirektiivin 16 artiklan mukainen. Säännös ei olennaisesti poikkeaisi nykyisestä luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 §:n mukaisesta velvollisuudesta.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla. Mutta toisaalta perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädetään yhdenvertaisuudesta, jolloin ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Luottolaitosten velvollisuus tarjota euromääräisiä perusmaksutilejä ja niihin liittyviä maksupalveluita kaikille luonnollisille henkilöille merkitsee osittain puuttumista perustuslain mukaiseen elinkeinovapauteen. Tällainen puuttuminen elinkeinovapauteen on tarpeen perusmaksutilidirektiivin tavoitteiden saavuttamiseksi. Velvollisuus tarjota perusmaksutilejä koskisi lisäksi ainoastaan luottolaitoksia, joilta edellytetään luottolaitostoimintaa koskevan lain 2 luvun 1 §:n mukaisesti toimilupa.

Perusmaksutilin avaamista koskevalla vaatimuksella turvataan samalla perustuslain mukaista yhdenvertaisuutta kaikille ETA:lla laillisesti asuville luonnollisille henkilöille. Perusmaksutili ja siihen liittyvät maksupalvelut ovat välttämättömiä käytännön elämän kannalta ja lähes jokaisella suomalaisella on jonkin tyyppinen perusmaksutili. Perusmaksutilidirektiivin 15 artikla edellyttää jäsenvaltioiden varmistavan, etteivät luottolaitokset syrji kuluttajia.

Perusmaksutilidirektiivi edellyttää, että kuluttajilta veloittavien maksujen tulee olla kohtuullisia ja vastattava niistä palveluntarjoajille aiheutuvia todellisia kustannuksia. Perusmaksutilidirektiivi edellyttää tiettyjen palvelujen maksuttomuutta.

Sääntelyllä on merkitystä perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaisen omaisuudensuojan kannalta, kun luottolaitoksillakin on lähtökohtaisesti oikeus myydä palvelunsa haluamallaan hinnalla. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä on kuitenkin hyväksytty hinta- ja kulusääntelyä tilanteissa, joissa on pyritty pitämään hinnat asiakkaan kannalta kohtuullisina (lääkkeiden hinnoittelu PeVL 49/2005 vp ja velallisen korvattaviksi tulevat perintäkulut PeVL 27/2004 vp).

Esitettävälle kulusääntelylle on painava yhteiskunnallinen tarve ja tavoitteena on varmistaa kohtuuhintaisten perusmaksutilien saatavuus kuluttajille. Kulusääntely tukee samalla tilinhaltijoiden tasapuolista kohtelua ja perustuslain 6 §:n 1 momentin yhdenvertaisuussääntelyä. Valiokunnan aikaisemman tulkintakäytännön perusteella ehdotettua kulusääntelyä ei voida pitää valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisena.

Hallinnolliset seuraamukset

Perusmaksutilidirektiivin 26 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden on annettava säännökset tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista, joita sovelletaan direktiivin voimaan saattamisen kansallisen lainsäädännön rikkomisesta. Jäsenvaltioiden on lisäksi säädettävä, että toimivaltainen viranomais voi julkistaa hallinnollisen seuraamuksen, joka määrätään tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä hyväksytyjen säännösten rikkomisen johdosta, jollei julkistaminen vakavasti vaaranna finanssimarkkinoita tai aiheuta suhteetonta vahinkoa osapuolille.

Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määräämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Sanktiomuotoisten hallinnollisten seuraamusten maksuvelvollisuuden ja suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin täytäntöönpanon perusteista tulee säätää lailla (arvopaperimarkkinoita koskeva lainsäädäntö PeVL 17/2012 vp ja esimerkiksi PeVL 55/2005 vp ja PeVL 32/2005 vp).

Esityksen 2. lakiehdotuksen 38 §:ssä annettaisiin Finanssivalvonnalle oikeus määrätä hallinnollisena seuraamuksena rikemaksu perusmaksutiliin liittyvän lainsäädännön rikkomisesta. Ehdotettu toimivaltuus ei ole luonteeltaan uusi eikä sääntely poikkeaisi Finanssivalvonnalle annetuista valtuuksista määrätä muiden säädösten rikkomisen seuraamuksena rikemaksua.

Ratkaisusuosituksia antavat toimielimet

Perusmaksutilidirektiivin 24 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla on käytettävissään tehokkaita ja vaikuttavia vaihtoehtoisia riitojenratkaisumenettelyjä sellaisten riitojen ratkaisemiseksi, jotka koskevat direktiivissä vahvistettuja oikeuksia ja velvoitteita.

Esityksen 4. lakiehdotuksen 86 a §:n mukaan palveluntarjoajien olisi varmistettava, että niiden asiakkaana olevat kuluttajat voivat saattaa maksutiliä ja palveluita koskevat yksittäiset erimielisyydet ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi.

Toimielimen sääntöjen tulee turvata erimielisyyksien puolueeton, asiantunteva, avoin, tehokas ja oikeudenmukainen käsittely.

Ehdotettu sääntely ei vaadi, että Suomessa olisi vain yksi tällainen elin. Jokaisella palveluntarjoajalla olisi velvollisuus järjestää edellä tarkoitetuille kuluttajille mahdollisuus erimielisyyksien käsitteilyyn ratkaisusuosituksia antavassa puolueettomassa elimessä. Toimielimen toimintaa ei itsessään säänneltäisi eikä se olisi Finanssivalvonnan harjoittaman valvonnan kohteena. Finanssivalvonta kuitenkin valvoisi, että jokainen palveluntarjoaja täyttää velvollisuutensa.

Palveluntarjoajien olisi voimassa olevan maksupalvelulain 86 a §:n 2 momentin perusteella ilmoitettava Finanssivalvonnalle toimielimen nimi ja yhteystiedot. Finanssivalvonnan pyynnöstä palveluntarjoajan olisi myös toimitettava Finanssivalvonnalle toimielimen säännöt ja muut säännösten noudattamisen valvontaa varten tarvittavat Finanssivalvonnan määräämät selvitykset.

Edellä tarkoitetun kuluttaja-asiakkaan ei olisi pakko käyttää hänelle tarjottua mahdollisuutta saattaa riita toimielimen käsiteltäväksi. Kuluttaja voisi haastaa palveluntarjoajan vastaamaan tuomioistuimeen riita-asiassa siitä riippumatta, onko kuluttaja ensin käännytynyt toimielimen puoleen vai ei.

Toimielimen toiminta ei olisi julkisen vallan käyttämistä. Lainsäädännöllä ei liioin puututtaisi siihen, miten toimielin järjestetään tai rahoitetaan. Laissa ainoastaan vaadittaisiin, että palveluntarjoajan on järjestettävä edellä tarkoitetuille sijoittajille mahdollisuus sellaiseen erimielisyyksien käsittelyyn, jonka on oltava puolueetonta, asiantuntevaa, avointa, tehokasta, ja oikeudenmukaista.

Toimielintä koskeva sääntely ei olisi ongelmallista valtiosäännön kannalta.

Määräystenantovaltuudet

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi Finanssivalvonnan määräystenantovaltuuksia. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu kuin pykälän 1 momentissa tarkoitettu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuuden tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Esityksen 4. lakiehdotuksen 86 d §:n mukaan Finanssivalvonta voisi antaa tarkempia määräyksiä lain 9 a §:ssä tarkoitettua vertailusivustosta ja 86 b §:ssä tarkoitettua tilinsiirtoraportoinnista. Kysymys molempien kohtien osalta on lain ja vaatimusten sisältöä tarkentavasta teknisluonteisesta sääntelystä ja valtuutus tarkoittaa lähinnä määräysten antamista näiden seikkojen järjestämiseen liittyvistä teknisluonteisista yksityiskohdista. Määräystenantovaltuuksien kohteena ovat Finanssivalvonnan vastuulla olevan vertailusivuston ylläpitäjä ja Finanssivalvonnan valvomat sekä toimiluvan saaneet palveluntarjoajat. Määräystenantovaltuudet ovat rinnastettavissa Finanssivalvonnan nykyisiin määräystenantovaltuuksiin.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt useassa yhteydessä mahdollisena tämän tyyppisen määräystenantovaltuuden osoittamista Finanssivalvonnalle tai sen edeltäjille (esimerkiksi PeVL 28/2008vp, PeVL 17/2004 vp ja PeVL 67/2002 vp). Ehdotettavia määräystenantovaltuuksia ei ole katsottava perustuslain kannalta ongelmallisiksi.

Hallitus katsoo, että ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1. Laki luottolaitostoinnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luottolaitoslain (610/2014) 15 luvun 6 §,
lisätään 15 lukuun uusi 6 a–6 d § ja 19 a § seuraavasti:

15 luku Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa

6 §

Asiakkaan oikeus peruspankkipalveluihin

Maksupalveluita tarjoavan talletuspankin on tarjottava euromääräistä perusmaksutiliä ja siihen liittyviä maksupalveluita ETA:lla laillisesti asuville luonnollisille henkilöille siten kuin tässä pykälässä ja tämän luvun 6 a ja 6 b §:ssä säädetään. Perusmaksutiliä ja siihen liittyviä maksupalveluita tarjotessaan talletuspankin tulee kohdella kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ja syrjimättömästi. Asiakkaalla tarkoitetaan tässä pykälässä luonnollista henkilöä.

Talletuspankin on hyväksyttävä tai hylättävä asiakkaan perusmaksutilihakemus kymmenen pankkipäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hakemuksen. Talletuspankki saa kieltäytyä perusmaksutilin avaamisesta ja perusmaksutiliin liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa johtuvasta syystä.

Kieltäytymisen peruste on ilmoitettava asiakkaalle viivytyksettä, kirjallisesti ja maksutta. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa kieltäytymisestä kyseiselle talletuspankille ja toimivaltaiselle viranomaiselle.

Talletuspankin on asetettava asiakkaan saataville maksutta helposti käytettävissä olevia tietoja ja annettava neuvoja perusmaksutileistä ja niihin liittyvistä maksupalveluista, veloittavista maksuista sekä käyttöehdoista.

Talletuspankkien on tiedotettava riittävästi yleisöä perusmaksutilien saatavuudesta, perusmaksutilien ja niihin liittyvien maksupalveluiden ominaisuuksista ja ehdoista sekä menetelmistä, jotka mahdollistavat vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen käytön.

6 a §

Perusmaksutilin ominaisuudet ja siitä perittävät maksut

Talletuspankin tarjoaman perusmaksutilin tulee sisältää seuraavat palvelut:

- 1) perusmaksutilin avaaminen, käyttäminen ja sulkeminen;
- 2) varojen tallettaminen;
- 3) käteisen nostaminen ETA:lla;
- 4) maksutapahtumien toteuttaminen suoraveloituksina, maksukortilla, tilisiirroilla, pankkipäätteillä, luottolaitoksen toimipisteissä ja luottolaitoksen verkkopalveluissa.

Talletuspankki ei saa rajoittaa 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden tapahtumamääriä. Talletuspankkien on tarjottava vahva sähköinen tunnistuspalvelu perusmaksutiliasiakkaalleen, jos se tarjoaa sitä muille asiakkaille. Asiakkaalla tarkoitetaan tässä pykälässä luonnollista henkilöä.

Asiakkailta veloitettavien maksujen tulee olla kohtuullisia ja vastattava niistä talletuspankille aiheuttuvia todellisia kustannuksia.

6 b §

Perusmaksutilin puitesopimukset ja irtisanominen

Perusmaksutilin puitesopimukseen sovelletaan maksupalvelulakia, jollei 2 ja 3 momentista muuta johdu. Asiakkaalla tarkoitetaan tässä pykälässä luonnollista henkilöä.

Talletuspankki voi irtisanoa perusmaksutilin puitesopimuksen vain, jos:

- 1) asiakas on tahallisesti käyttänyt maksutiliä laittomiin tarkoituksiin;
- 2) maksutilillä ei ole ollut tapahtumia 24 kuukauden aikana;
- 3) asiakas on antanut virheellisiä tietoja, ja oikeat tiedot olisivat johtaneet perusmaksutilihakemuksen hylkäämiseen;
- 4) asiakas ei enää asu laillisesti ETA:lla.

Talletuspankin on ilmoitettava perusmaksutilin irtisanomisesta ja sen perusteista asiakkaille kirjallisesti ja maksutta. Jos talletuspankki irtisanoo perusmaksutilin 2 momentin 2 tai 4 kohdan perusteella, irtisanomisesta on ilmoitettava vähintään kahta kuukautta ennen irtisanomisen voimaantuloa. Jos talletuspankki irtisanoo perusmaksutilin 2 momentin 1 tai 3 kohdan perusteella, irtisanominen on voimassa välittömästi. Talletuspankin on neuvottava asiakasta menettelystä, jolla tämä voi valittaa irtisanomisesta kyseiselle talletuspankille ja toimivaltaiselle viranomaiselle

6 c §

Perusmaksutiliraportointi

Talletuspankin on ilmoitettava Finanssivalvonnalle, tarjoaako se tämän luvun 6 a §:ssä ja 6 b §:ssä tarkoitettuja perusmaksutilejä sekä avattujen perusmaksutilien ja evättyjen perusmaksutilihakemusten lukumäärä.

6 d §

Neuvontavollisuus vaihtoehtoisesta riidanratkaisumenettelystä

Talletuspankin on neuvottava kuluttajaa menettelyistä saattaa talletuspankin päätös perusmaksutilihakemuksen hylkäämisestä tai perusmaksutilin irtisanomisesta vapaaehtoisen riidanratkaisuelimen käsiteltäväksi.

19 a §

Finanssivalvonnan määräystenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä tämän luvun 6 §:ssä ja 6 a §:ssä tarkoitettusta perusmaksutilistä, sen ominaisuuksista ja tarjottavista palveluista sekä 6 c §:ssä tarkoitusta perusmaksutiliraportoinnista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 38 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1198/2014,

lisätään 38 §:n 1 momenttiin uusi 7 ja 8 kohta ja uusi 50 i § seuraavasti:

38 §

Rikemaksu

Finanssivalvonta määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

--

6) laiminlyö tai rikkoo rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain 4 luvussa tarkoitetun EU:n vakaussuojamaksun maksuvelvollisuuden tai 5 luvussa tarkoitetun talletussuojamaksun maksuvelvollisuuden;

7) laiminlyö tai rikkoo maksupalvelulain (290/2010) 37 a §:ssä tarkoitetun tilinsiirtopalvelun tarjoamisvelvollisuuden, kuluttajilta perittäviä maksuja koskevat velvollisuudet tai korvausvelvollisuuden, 37 b §:ssä tarkoitetut vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuudet, 37 c §:ssä tarkoitetut siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudet tai 37 d §:ssä tarkoitetut siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudet;

8) laiminlyö tai rikkoo luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 §:ssä tarkoitetun perusmaksutilin tarjoamisvelvollisuuden, 6 a §:ssä tarkoitetut perusmaksutilin ominaisuuksia, palveluntarjontaa ja asiakkaalta perittäviä maksuja koskevat velvollisuudet tai 6 b §:ssä tarkoitetut perusmaksutilin irtisanomista koskevat velvollisuudet.

--

50 i §

Toiminta perusmaksutilidirektiivin mukaisena viranomaisena

Finanssivalvonta toimii maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutiliä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/32/EU 21 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena sekä 22 artiklassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3. Laki maksulaitoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksulaitoslain (297/2010) 1 §:n 2 momentin 1 kohta seuraavasti:

1 §
Sovelletamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraaviin maksupalveluihin:

1) palvelu käteispanon tekemiseksi maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä sekä maksutilin avaamiseen ja sulkemiseen, hoitoon, käyttämiseen, siirtoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet;

--

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4. Laki maksupalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maksupalvelulain (290/2010) 1 §, 8–10 §, 12 § ja sen otsikko, 83 § ja 86 a §:n 1 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 59/2016 ja 8 § osaksi laissa 906/2011,

lisätään uusi 9 a §, uusi 3 a luku, uusi 83 a ja 83 b §, uusi 86 b–86 d § ja 89 §:ään uusi 12 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltaisala

Tässä laissa säädetään maksupalveluja koskevasta tiedonantovelvollisuudesta ja sopimusehdoista, maksupalvelujen toteuttamisesta, kuluttajilta maksutileistä veloittavien maksujen avoimuudesta ja vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä Suomessa sekä toimista, joilla helpotetaan rajat ylittävää maksutilin avaamista.

Tätä lakia sovelletaan seuraaviin maksupalveluihin:

- 1) palvelu käteispanon tekemiseksi maksutilille tai käteisen nostamiseksi maksutililtä sekä maksutilin avaamiseen ja sulkemiseen, hoitoon, käyttämiseen, siirtoon ja tarjoamiseen liittyvät toimet;
- 2) maksutapahtuman toteuttaminen tilisiirtona, varojen siirtona palveluntarjoajan maksutilille, suoraveloituksena taikka maksukortilla tai muulla maksuvälineellä;
- 3) maksuvälineen liikkeeseenlasku;
- 4) maksuvälineellä toteutettavaa maksutapahtumaa koskeva tapahtumahyvitys;
- 5) rahanvälitys;
- 6) maksutapahtuman toteuttaminen siten, että maksajan suostumus maksutapahtuman toteuttamiseen annetaan matkapuhelimella tai tietokoneella taikka muulla telepäätelaitteella tai tietoteknisellä laitteella ja maksu suoritetaan sellaiselle televiestintä- tai tietotekniikkajärjestelmää tai -verkkoa hoitavalle yritykselle, joka toimii ainoastaan maksutapahtuman välittäjänä maksupalvelun käyttäjän ja tavaran, palvelun tai muun hyödykkeen toimittajan välillä.

Mitä tässä laissa säädetään kuluttajilta maksutileistä veloittavien maksujen avoimuudesta ja vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä Suomessa sekä toimista, joilla helpotetaan rajat ylittävää maksutilin avaamista, sovelletaan maksutileihin, jotka sisältävät vähintään luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetut ominaisuudet sekä niitä tarjoaviin palveluntarjoajiin.

Maksupalveluista, joissa maksutapahtuma toteutetaan maksukortilla, säädetään lisäksi korttipohjaisista maksutapahtumista veloittavista siirtohinnoista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2015/751, jäljempänä *korttimaksujen siirtohinnoista koskeva aset*us.

8 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maksupalvelun käyttäjällä* sitä, joka palveluntarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella voi käyttää maksupalvelua maksajana tai maksunsaajana;

2) *palveluntarjoajalla* luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti tarjoaa maksupalveluja;

3) *maksutapahtumalla* toimenpidettä, jolla varoja siirretään, nostetaan tai asetetaan käytettäväksi;

4) *maksutoimeksiannolla* maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoajalleen antamaa määräystä toteuttaa maksutapahtuma;

5) *maksutilillä* tiliä, jota voidaan käyttää maksutapahtumiin;

5 a) *perusmaksutilidirektiivillä* Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2014/32/EU, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, maksutileihin liittyvien maksujen vertailukelpoisuudesta, maksutilien siirtämisestä ja mahdollisuudesta käyttää perusmaksutilejä;

5 b) *perusmaksutilillä* luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvun 6 §:ssä ja 6 a §:ssä tarkoitettua maksutiliä;

5 c) *yhteisellä käsitteistöllä* luetteloja maksutiliin liittyvistä edustavimmista maksullisista maksupalveluista, sisältäen Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa (ETA-valtio) yhdenmukaistetun käsitteistön ja kansallisen käsitteistön;

5 d) *yhteisellä tunnukseella* ETA-valtioissa yhdenmukaistettua tunnusta;

5 e) *siirtävällä palveluntarjoajalla* palveluntarjoajaa, jolta maksupalvelunkäyttäjä siirtää maksutilinsä tai siihen liittyviä maksupalveluita;

5 f) *vastaanottavalla palveluntarjoajalla* palveluntarjoajaa, jolle maksupalvelunkäyttäjä siirtää maksutilinsä tai siihen liittyviä maksupalveluita;

5 g) *SEPA-asetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 260/2012 euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevista teknisistä ja liiketoimintaa koskevista vaatimuksista sekä asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta;

5 h) *Euroopan pankkiviranomaisella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1093/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/78/EY kumoamisesta tarkoitettua viranomaista;

6) *tilisiirrolla* maksajan maksutilin veloittamista maksajan aloitteesta varojen siirtämiseksi maksunsaajan maksutilille;

7) *suoraveloituksella* maksajan maksutilin veloittamista maksunsaajan aloitteesta varojen siirtämiseksi maksunsaajan maksutilille, kun maksaja on antanut suostumuksensa maksutapahtumaan joko maksunsaajalle tai maksunsaajan palveluntarjoajalle taikka omalle palveluntarjoajalleen;

8) *rahanvälityksellä* palvelua, jossa palveluntarjoaja vastaanottaa maksajalta varoja perustamatta maksutiliä maksajan tai maksunsaajan nimiin ainoana tarkoituksena siirtää vastaanotettuja varoja vastaava määrä maksunsaajalle tai maksunsaajan puolesta toimivalle toiselle palveluntarjoajalle taikka jossa palveluntarjoaja vastaanottaa varat maksunsaajan puolesta ja asettaa ne tämän käyttöön;

9) *maksuvälineellä* maksukorttia tai muuta käyttäjäkohtaista välinettä tai menettelytapaa taikka näiden yhdistelmää, jonka käyttämisestä maksutoimeksiantoihin maksupalvelun käyttäjä ja palveluntarjoaja ovat sopineet;

10) *maksuvälineen haltijalla* sitä, jolle on myönnetty maksuvälineen käyttöoikeus;

11) *pienmaksuvälineellä* maksuvälinettä:

a) jota puitesopimuksen mukaan voidaan käyttää enintään 30 euron tai, jos maksuvälinettä voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin, enintään 60 euron määräisiin maksutapahtumiin;

b) jonka käyttöraja puitesopimuksen mukaan on enintään 150 euroa tai, jos maksuvälinettä voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin, enintään 300 euroa; taikka

c) jolle tallennettujen varojen määrä ei puitesopimuksen mukaan voi ylittää 150 euroa tai, jos maksuvälinettä voidaan käyttää vain kotimaan maksutapahtumiin, 500 euroa;

12) *pienmaksuvälineenhaltijalla* sitä, jolle on myönnetty pienmaksuvälineen käyttöoikeus;

13) *puitesopimuksella* tili- tai muuta sopimusta, jonka perusteella voidaan toteuttaa yksittäisiä tai peräkkäisiä maksutapahtumia;

14) *erillisellä maksutapahtumalla* maksutapahtumaa, joka ei kuulu puitesopimuksen piiriin;

15) *etäviestimellä* puhelinta, postia, televisiota, tietoverkkoa tai muuta välinettä, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä;

16) *varoilla* käteistä, tilille kirjattua raha-arvoa ja maksulaitoslain (297/2010) 5 §:n 6 a kohdassa tarkoitettua sähköistä rahaa;

17) *arvopäivällä* viiteajankohtaa, jota palveluntarjoaja käyttää laskiessaan korkoa varoille, jotka veloitetaan maksutililtä tai maksetaan maksutilille;

18) *työpäivällä* päivää, jona maksajan tai maksunsaajan palveluntarjoaja on avoinna siten, että se voi osaltaan toteuttaa maksutapahtuman;

19) *yksilöivällä tunnisteella* palveluntarjoajan maksupalvelun käyttäjälle määrittämää kirjain-, numero- tai merkkiyhdistelmää, joka maksupalvelun käyttäjän on esitettävä, jotta toinen maksutapahtumaan liittyvä maksupalvelun käyttäjä tai tämän maksutili voidaan yksilöidä;

20) *tietojen antamisella pysyvällä tavalla* tietojen antamista maksupalvelun käyttäjälle henkilökohtaisesti, kirjallisesti tai sähköisesti siten, että tämä voi tallentaa ne muuttumattomina;

21) *maksujärjestelmällä* sääntöihin perustuvaa järjestelmää, jossa määritetään tai toteutetaan rahamääräisiä velvoitteita taikka siirretään maksutapahtumien katteet.

9 §

Yleissäännös annettavista tiedoista ja ilmoituksista

Palveluntarjoajan on annettava tässä laissa tarkoitetut tiedot ja ilmoitukset maksupalvelun käyttäjälle selkeässä ja helposti ymmärrettävässä muodossa. Jolleivät osapuolet sovi muun kielen käyttämisestä, tiedot ja ilmoitukset on annettava suomeksi tai ruotsiksi taikka muulla sen valtion virallisella kielellä, jossa maksupalvelua tarjotaan.

Palveluntarjoajien on käytettävä kuluttajille annettavissa sopimustiedoissaan, kaupallisissa tiedoissaan ja markkinointitiedoissaan soveltuvin osin yhteistä käsitteistöä. Palveluntarjoajat voivat käyttää markkinointinimiä, jos ne yksilöivät vastaavat yhteiset käsitteet.

Palveluntarjoajat voivat käyttää maksuja koskevassa tietoasiakirjassa ja maksuerittelyssä palveluiden markkinointinimiä toissijaisina nimityksinä.

9 a §

Vertailusivusto

Finanssivalvonnan on huolehdittava, että Suomessa on vähintään yksi palveluntarjoajien maksupalveluistaan veloittamia hintoja vertaileva sivusto. Vertailusivuston on sisällettävä vähintään:

- 1) vertailutiedot edustavimmista maksutileihin liittyvistä palveluista;
- 2) tieto, kuuluvatko maksutilillä olevat varat rahoitusvakausviranomaisesta annetussa laissa (1195/2014) tarkoitetun talletussuojan piiriin.

Vertailusivuston on oltava riippumaton ja tarjottava täsmällisiä, ajantasaisia ja riittävän kattavia tietoja maksupalveluista ja niiden hinnoittelusta. Finanssivalvonta ylläpitää verkkosivuillaan luetteloa tämän pykälän mukaisista vertailusivustoista. Palveluntarjoajien on viipymättä ilmoitettava luettelossa mainituille sivustoille tiedot maksupalveluistaan ja niiden hinnoittelusta sekä mahdollisista muutoksista.

Vertailusivuston ylläpitäjä voi veloittaa palveluntarjoajalta kohtuulliset kustannukset. Sivuston käytön on oltava kuluttajille maksuton.

10 §

Ennakkotietojen antaminen

Palveluntarjoajan on hyvissä ajoin ennen puitesopimuksen tekemistä toimitettava maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla 10 a–15 §:ssä tarkoitetut tiedot palveluntarjoajasta, tarjottavista maksupalveluista, osapuolten välisestä viestinnästä, varotoimista, vastuukysymyksistä ja oikeussuojakeinoista sekä siitä, miten puitesopimusta voidaan muuttaa ja miten se irtisanoetaan.

Jos puitesopimus maksupalvelun käyttäjän pyynnöstä tehdään sellaisella etäviestimellä, jota käytettäessä tietoja ei voida toimittaa 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ennen sopimuksen tekemistä, tiedot on toimitettava maksupalvelun käyttäjälle kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla viipymättä puitesopimuksen tekemisen jälkeen. Tätä momenttia ei sovelleta 10 a §:ssä tarkoitettuun maksuja koskevaan tietoasiakirjaan ja sanastoon.

10 a §

Maksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto

Palveluntarjoajan on annettava kuluttajille 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla erillinen maksuja koskeva tietoasiakirja ja sanasto. Asiakirjan on sisällettävä

- 1) otsikko ”maksuja koskeva tietoasiakirja”;
- 2) yhteinen tunnus;
- 3) tiedot maksutiliin liittyvien edustavimpien palveluiden yhteisestä käsitteistöstä ja, jos palvelut ovat palveluntarjoajan tarjoamia, kutakin palvelua vastaavat maksut;
- 4) maininta siitä, että asiakirjassa esitetään edustavimmista maksutiliin liittyvistä palveluista veloittavat maksut ja että ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot ja sopimustiedot esitetään kaikkien palveluiden osalta muissa asiakirjoissa.

Maksuasiakirjan on oltava maksutilin valuutassa tai kuluttajan ja palveluntarjoajan sopimassa muussa ETA-valtion valuutassa. Jos yksi tai useampi palvelu tarjotaan osana maksutiliin liittyvää palvelupakettia, maksuja koskevassa tietoasiakirjassa on ilmoitettava koko paketista veloittava maksu, pakettiin sisältyvät palvelut ja niiden määrä, sekä kaikista pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloittava lisämaksu.

Palveluntarjoajien on pidettävä tietoasiakirja ja sanasto aina kuluttajien saatavilla ja annettava ne kuluttajan pyynnöstä maksutta kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla.

12 §

Maksupalvelusta ja maksutilistä annettavat tiedot

Maksupalvelusta ja maksutilistä on annettava seuraavat tiedot:

- 1) kuvaus maksupalvelun pääominaisuuksista;
- 2) kuvaus yksilöivästä tunnisteesta tai muista tiedoista, jotka maksupalvelun käyttäjän on annettava maksutoimeksiannon toteuttamiseksi;
- 3) tieto siitä, miten maksupalvelun käyttäjä voi antaa ja peruuttaa suostumuksensa maksutapahtuman toteuttamiseen;
- 4) tieto ajankohdasta, jona maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi, sekä tieto maksajan palveluntarjoajan mahdollisesti asettamasta aikarajasta, jonka jälkeen vastaanotettu maksutoimeksianto katsotaan vastaanotetuksi seuraavana työpäivänä;
- 5) tieto siitä, mikä on enimmäisaika, jonka kuluessa maksupalvelu toteutetaan;
- 6) tieto siitä, onko puitesopimuksessa tarkoitus sopia maksuvälineen käyttörajoista;

7) tieto maksupalvelun käyttäjältä perittävien kulujen yhteismäärästä ja, jos mahdollista, kulujen erittely;

7a) tieto siitä, jos maksutiliä tarjotaan yhdessä maksutiliin kuulumattoman toisen tuotteen tai palvelun kanssa (*paketoitu palvelu*), onko maksutili mahdollista ostaa erikseen, sekä kulujen erittely paketoitusta palvelusta ja erikseen ostettavista palveluista;

8) tieto mahdollisesta korosta ja käytettäessä viitekorkoa sovellettavan koron määräytymisperusteesta, viitekoron määrittämisestä sekä indeksistä tai muusta laskentaperusteesta;

9) tieto sovellettavasta valuutan vaihtokurssista tai käytettäessä viitekurssia viitekurssin määrittämisestä sekä indeksistä tai muusta laskentaperusteesta;

10) tieto mahdollisesta sopimusehdosta, jonka mukaan koron tai vaihtokurssin muutoksia sovelletaan välittömästi, sekä selvitys tällöin noudatettavasta palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuudesta.

15 a §

Maksuerittely

Palveluntarjoajien on annettava kuluttajille maksuerittely kaikista maksutiliin liittyvistä palveluista veloitetuista maksuista ja koroista vähintään kerran vuodessa maksutta ja, kuluttajan pyynnöstä, kirjallisena. Maksuerittelyssä on käytettävä soveltuvin osin yhteistä käsitteistöä.

Maksuerittelyn on sisällettävä vähintään:

- 1) otsikko ”maksuerittely” ja yhteinen tunnus;
- 2) kustakin palvelusta veloitettu yksikkömaksu ja palvelun käyttökertojen lukumäärä, ja jos palvelut on yhdistetty paketiiksi, paketista veloitettu maksu, pakettimaksun veloituskertojen lukumäärä ja kaikista pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitettava lisämaksu;
- 3) kustakin palvelusta, palvelupaketista ja pakettimaksun kattaman määrän ylittävistä palveluista veloitetujen maksujen kokonaismäärä;
- 4) soveltuvin osin tilinylityskorot ja tilinylityksestä veloitetujen korkomaksujen kokonaismäärä;
- 5) soveltuvin osin talletuskorot ja kertyneen koron kokonaismäärä;
- 6) kaikista palveluista veloitetujen maksujen kokonaismäärä.

Palveluntarjoajien on annettava maksuerittely maksutilin valuutassa tai kuluttajan ja palveluntarjoajan sopimassa muussa ETA-valtion valuutassa.

3 a luku **Tilinsiirtopalvelut**

37 a §

Tilinsiirtopalvelu

Luottolaitosten on tarjottava tilinsiirtopalvelua kuluttajille.

37 b §

Tilinsiirtopalvelusta annettavat tiedot, veloitettavat maksut ja vahingonkorvausvelvollisuus

Palveluntarjoajan on asetettava kuluttajien saataville vähintään tiedot:

- 1) tilinsiirron toteutukseen osallistuvien tehtävistä;
- 2) toteutusaikatauluista;
- 3) veloituksista;
- 4) kuluttajalta pyydettävistä tiedoista;
- 5) riitojenratkaisumenettelystä.

Palveluntarjoajan on asetettava 1 momentissa tarkoitettut tiedot saataville maksutta paperilla tai muulla pysyvällä välineellä kaikissa kuluttajille avoimissa palveluntarjoajan tiloissa ja sen verkkosivuilla.

Kuluttajien tulee saada maksutta siirtävältä ja vastaanottavalta palveluntarjoajalta tiedot voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoraveloituksista ja e-laskuista. Siirtävä maksupalveluntarjoaja ei saa veloittaa vastaanottavaa palveluntarjoajaa tai kuluttajaa 37 c §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyistä tiedoista eikä tilin sulkemisesta. Muiden tilinsiirtoon liittyvien palveluiden veloitusten tulee olla kohtuullisia ja vastattava palveluntarjoajan kustannuksia.

Palveluntarjoajan tulee viivytyksettä korvata velvollisuuksiensa laiminlyönnistä kuluttajalle aiheutuvat taloudelliset tappiot. Tätä vastuuta ei sovelleta, jos siirtävä palveluntarjoaja voi vedota epätavallisiin ja ennalta arvaamattomiin seikkoihin, joihin se ei voi vaikuttaa ja joiden seurauksiin se ei kaikkea huolellisuutta noudattamalla olisi voinut välttää.

37 c §

Vastaanottavan palveluntarjoajan velvollisuudet

Vastaanottavan palveluntarjoajan on kahden pankkipäivän kuluessa kuluttajan valtuutuksen saatuaan pyydettävä, että siirtävä palveluntarjoaja:

- 1) toimittaa vastaanottavalle palveluntarjoajalle ja pyydettäessä kuluttajalle luettelon voimassa olevista pysyväistoimeksiannoista, suoraveloitustuksista ja e-laskuista, sekä viimeisen 13 kuukauden ajalta tiedot saapuneista toistuvista tilisiirroista, e-laskuista ja tililtä tehdyistä suoraveloituksista;
- 2) edelleenlähettää saapuvat tilisiirrot, e-laskut ja suoraveloitukset
- 3) peruuttaa pysyväistoimeksiannot;
- 4) siirtää tilinsaldon vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämälle tilille;
- 5) sulkee tilin siirtävällä palveluntarjoajalla.

Vastaanottavan palveluntarjoajan on ilmoitettava siirtävälle palveluntarjoajalle riittävät tiedot vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämästä kuluttajan tilistä ja e-laskuosoitteesta 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun edelleenlähetyksen ja 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tilinsaldon siirron toteuttamiseksi.

Vastaanottavan palveluntarjoajan on viiden pankkipäivän kuluessa saatuaan 1 momentissa määritellyt tiedot:

- 1) toteutettava pysyväistoimeksiannot, suoraveloitukset ja vastaanotettava e-laskut valtuutuksen mukaisesti;

- 2) tiedotettava kuluttajalle tämän SEPA-asetuksen 5 artiklan 3 kohdan d alakohdassa määritellyistä oikeuksista;
- 3) ilmoitettava toistuvien tilisiirtojen tekijöille, suoraveloittajille ja e-laskuttajille tiedot vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämästä maksutilistä ja e-laskuosoitteesta sekä toimitettava näille kopio valtuutuksesta;
- 4) ilmoitettava suoraveloittajille ja e-laskuttajille päivä, josta alkaen suoraveloitukset tehdään vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämältä tililtä ja e-laskut vastaanotetaan vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämään e-laskuosoitteeseen.

Kuluttajan antamamassa valtuutuksessa asetetun määräpäivän, jolloin aloitetaan tämän pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen pysyväistoimeksiantojen, suoraveloitusten ja e-laskujen toteuttaminen, on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun vastaanottava palveluntarjoaja saa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Jos kuluttaja toimittaa itse 3 momentin 3 ja 4 kohdassa määritellyt tiedot maksajille, suoraveloittajille ja e-laskuttajille, vastaanottavan palveluntarjoajan tulee toimittaa kuluttajalle 3 momentissa säädettyssä ajassa vakiokirje, jossa ilmoitetaan yksityiskohtaiset tiedot maksutilistä, e-laskuosoitteesta ja valtuutuksessa määritelty alkamispäivä.

37 d §

Siirtävän palveluntarjoajan velvollisuudet

Siirtävän palveluntarjoajan on toimitettava 37 c §:ssä säädettyt tiedot viiden pankkipäivän kuluessa ja suoritettava toimenpiteet kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltynä päivänä. Siirtävän palveluntarjoajan on lähetettävä saapuvat tilisiirrot ja suoraveloituseräykset edelleen vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämälle maksutilille sekä e-laskut vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämään e-laskuosoitteeseen 13 kuukauden ajan valtuutuksessa määritellystä päivästä. Siirtävän maksupalveluntarjoajan tulee ilman aiheutonta viivytystä ilmoittaa edelleenlähetyksestä kyseisen tilisiirron, suoraveloituksen tai e-laskun tekijälle ja kuluttajalle.

Tiliin liitettyjen maksuvälineiden käyttöä ei saa estää ennen kuluttajan antamassa valtuutuksessa määriteltyä päivää. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheutonta viivytystä.

37 e §

Rajat ylittävä tilinsiirto

Siirtävän palveluntarjoajan on saatuaan kuluttajalta pyynnön:

- 1) annettava maksutta kuluttajalle 37 c §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyt tiedot;
- 2) siirrettävä positiivinen saldo vastaanottavan palveluntarjoajan ylläpitämälle tilille;
- 3) suljettava maksutili.

Kuluttajan asettama määräpäivä 1 momentissa tarkoitetuille toimenpiteille on oltava vähintään kuusi pankkipäivää siitä, kun siirtävä palveluntarjoaja saa pyynnön. Jos maksutilin sulkeminen ei ole mahdollista kuluttajan maksamattomien sitoumusten vuoksi, tästä on ilmoitettava kuluttajalle ilman aiheutonta viivytystä.

9 luku **Valvonta**

83 §

Valvontaviranomaiset

Finanssivalvonta valvoo tämän lain noudattamista valvottaviensa osalta. Myös kuluttaja-asiamies valvoo tämän lain noudattamista silloin, kun maksupalvelun käyttäjä on kuluttaja.

Finanssivalvonnan ja kuluttaja-asiamiehen on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Niiden on valvontatehtävää hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä Viestintäviraston ja muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Palveluntarjoaja on velvollinen luovuttamaan valvontaviranomaisen nähtäviksi maksu- ja siirtopalveluja sekä maksutilejä koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat.

83 a §

Valvontayhteistyöstä kieltäytyminen

Edellä 83 §:ssä tarkoitettu valvontaviranomainen voi kieltäytyä valvontayhteistyöstä tutkinta- tai valvontatoiminnan yhteydessä tai tietojen toimittamisesta ulkomaisen ETA-alueen toimivaltaisen viranomaisen kanssa vain, jos:

- 1) yhteistyö vaarantaisi Suomen itsemääräämisoikeuden, turvallisuuden tai yleisen järjestyksen;
- 2) yhteistyöpyyntö koskee henkilöä, jota koskeva yhteistyöpyynnössä tarkoitettua asiaa koskeva oikeudenkäynti on vireillä Suomessa;
- 3) Suomessa on annettu lainvoimainen päätös, joka koskee yhteistyöpyynnön kohteena olevaa henkilöä ja tekoa.

Suomen toimivaltaisen viranomaisen on kieltäytyessään yhteistyöstä tai tietojenvaihdosta ilmoitettava siitä pyynnön esittäneelle viranomaiselle ja annettava mahdollisimman yksityiskohtaiset tiedot asiasta.

83 b §

Erimielisyyden saattaminen Euroopan pankkiviranomaisen käsiteltäväksi

Jos perusmaksutilidirektiiviin liittyvä valvontayhteistyöpyyntö on hylätty, voi 83 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen saattaa Euroopan finanssivalvonta-asetuksen 1093/2010 19 artiklan mukaisesti asian Euroopan pankkiviranomaisen käsiteltäväksi. Euroopan pankkiviranomaisen tekemä sitova päätös sitoo asianomaisia toimivaltaisia viranomaisia.

86 a §

Eräiden riitojen ratkaisu

Palveluntarjoajien on varmistettava, että kuluttajien ja palveluntarjoajan väliset maksutilejä tai palveluita sekä maksunsaajan ja niiden palveluntarjoajan väliset korttimaksujen siirtohintoja koskevan asetuksen soveltamista koskevat yksittäiset erimielisyydet voidaan saattaa ratkaisusuosituksia antavan riippumattoman toimielimen käsiteltäväksi. Toimielimen sääntöjen tulee turvata erimielisyyksien puolueeton, asiantunteva, avoin, tehokas ja oikeudenmukainen käsittely.

10 luku **Erinäiset säännökset ja voimaantulo**

86 b §

Tilinsiirtoraportointi

Palveluntarjoajan on ilmoitettava Finanssivalvonnalle 37 a §:ssä ja 37 d §:ssä tarkoitetussa tilinsiirtopalvelussa siirrettyjen tilien ja evätyjen siirtohakemusten lukumäärä.

86 c §

Yhteinen käsitteistö

Finanssivalvonta yhdistää kansallisen alustavan luettelon ja ETA-valtioissa yhdenmukaistetun luettelon edustavimmista maksutiliin liittyvistä maksullisista palveluista ja julkaisee lopullisen luettelon.

Finanssivalvonta arvioi ja päivittää luettelon joka neljäs vuosi sekä aina saatuaan päivitetyn ETA-valtioiden yhdenmukaisten luettelon. Finanssivalvonta ilmoittaa arviointinsa tulokset ja päivitetyn listan Euroopan komissiolle ja Euroopan pankkiviranomaiselle.

86 d §

Finanssivalvonnan määräystenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 9 a §:ssä tarkoitetusta vertailusivustosta ja 86 b §:ssä tarkoitetusta tilinsiirtoraportoinnista.

89 §

Muut siirtymäsäännökset

--

Edellä 10 a §:ää, 15 a §:ää, 9 §:n 2 ja 3 momenttia ja 9 a §:ää sovelletaan yhdeksän kuukauden kuluttua perusmaksutilidirektiivin 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun säädöksen voimaantulosta.

Edellä 86 c §:n 1 momenttia sovelletaan kolmen kuukauden kuluttua perusmaksutilidirektiivin 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun säädöksen voimaantulosta.

--

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .